

ገላገላደላ ስጋገሥ ልላገ ገሥ ገላገላ

Batla hare rebela!

Behile tumela ea hau haele saphalasi u phalasi tse itšita tsa hau li lebetsae
ne u tšepisa ha ba le uena ka mehla eahlle?

✦ Cusubi ay samada ka sona degta ✦ waxy naqan daantaa wakhtiga utopian
ee nabadda dhulkagu dambaysta tani weligeed way ahaan daantaa iyadda
Ciise uu kukuma ✦ (Hata 16, 9)

Phalaset

Bob Thtel, Ph.D.

Magacaladaa uuuxuu dadka ku wacdiyey

Ba'la hare rebela!

Phalasei Bob Thiel, Ph.D.

Rurarusq anwanchiq 2006/2007/2008/2009/2010 qallqam niwanchik lliwsi. Pampachakuynintaqqa 15. tanchik lliwmi huchap akurun. *Daanqa in lagu caawiya soo celinta* mana huchallikuq runaqa. 1036 W. Grand Avenue, Graver Beach, Kaliforniya, 93433, U.S.A. [951] 978-7940482-09-5.

He habane~~ng~~ ha malaka na batha u sitaa ha ramilla mathaata a uuna?

Hei ee matha koo ka nga meq hucachi ne nga meq whakawuunga e whakawu ana [Te Paipera [ka whakua E Ihu ma Te awangawanga magacaladaa uuuxuu dadka ku wacdiyey?

Jibee u dat die koninkryk van God die klem was van die apostels en die eerstes wat daarop gevolg het?

Ilka ~~M~~usa na Malina ke matha na Jesu? Ilka 'musa na Malina Jesu u phela baphela ba hare ka ha rana hana juate? Ilka ~~M~~usa na Malina ke mafuta u leseng na ~~M~~usa na sebete u elang? Ilka u ela lumela sen Bibele e se rukang?

He aha ee rangatiratangaa? He Aha ee Rangatiratangaa u ee Aha? Eaha ee ee Bibilia e haapit? He aha ee ee ekalesia karatelanu early e haapit?

Besef u dat die einde nite kan kom voorde die Koninkryk van God as 'n gewentis aan die w~~er~~eld verkandig is nite?

Senepa se sekaahelang se ka pele se bants'a kanyana e paqame le phiri juatukaha e qapilae ke Burdine Ta ne whakairaira. Senepa se sekaahelang se ka mara ke karala ea matha na pele na hereke ea Malina Jerusalem e nuueng ka 2013 ke Dr. Bob Thiel

HLITŠEPO

1. feletseng hare ubaphela ba feleng lehalimang?
2. Kerekele maaha ereke ke batha bohlokoa?
3. Lumelang ba le likapano tsa alumeli ling tsa mant ikapano?
4. matla hareu fumane kereke e lumelang cdebeleng?
5. [elhalise ha arutitsa hare a tsebe ka tumelo ea hau babeli oa
kereke ke ha ruta
6. Phela ka melato ea utaisisa ha bohlokoa hahala ha pheleng
baphelaba...
7. Malena oaha ruta oa hokhalisa

Halisa ka khōlisa halōka

1. felenseng hare ubaphela ba feleng leholimang?

Kay pachasqa imaymana sasachakuykunapin tarikun.

Achka runakunam yarqaymanata kachkanku. Achka runakunam sarunchasqa kachkanku. Askha runakunan wakcha kaypi tarikunku. Achka nacionkunam llumpayta manukuchkanku. Wawakunasqa, manaraq naceq wawakunapas, abusowanmi tarikunku. Dragakunawan mana atipachikusq unqaykunam askha ductarkunata llakichin. Hatun industria llaqtakunapisa wayra llumpay qhillichasqam kachkan, chaymi mana allinchu kanman. [maymana pol^{is}ticakunam guerrata amenazanku. Terroristakunaq atakasqankusqa hinallam pasachkan.

Atinmanchu kay pachapi unallikuna runakunaq sasachakuynikunata allichayta?

Achka runakunam chaynata piensanku.

Musaq Agenda Universal nisqa

25 p^{er}uchay setiembre killapi 2005 watapi, Jaticana suyupi papa Franciscaq hatun rimaynin qhepaman, Naciones Unidas (ONU) nisqapi 193 nacionkuna uatarqanku. ⁷Objetivos de Desarrollo Sostenible nisqa kamachikuykunata hunt^{an}anankupaq, chaytan wakⁱⁿ kutipi suticharqanku Musaq Agenda Universal nisqa. Kaypim kachkan ONUpa 7 metakuna:

Meta 1. Tukuy imapi wakcha kayta tukuchina

Meta 2. Varqayta tukuchina, mikunakunata paktachina, allⁱⁿ mikuykunata paktachina, shinallatakⁱⁿ wi^{ta} ayupak chakra llankaykunata awpachina

Meta 3. Allin kawsayta qhawarina, tukuy edadpi tukuy^{paq} allin kawsayta kallpachana

Meta 4. Tukuy runakunap^{ak}, p^{ak}ta p^{ak}ta allⁱⁿ yachaykunata rikushpa, tukuy kawsay yachaykunata tukuykunap^{ak} awp^{ak}man pushana

Мета 5. Мarmi-ghari kaqlla kayman chayana, tukuy wamrikunata, warmi wawakunata ushayta charina

Мета 6. Уlapa runakunapaq yakupas, chuya yakupas kananpaq, allinta qawarina

Мета 7. Уlapa runakunapaq mana qullqillapaq, hapirakunapaq, takyasqa, kunan pacha kallpayuq kanankupaq qawarina

Мета 8. Promover sustento, inclusivo y sostenible economia, llank'ay hunk'asqa hinallataq ruruchi q hinallataq llapanpaq allin llank'ay

Мета 9. Infraestructura resiliente nisqa hatarichina, industrializaci3n inclusiva y sostenible nisqa puririchina, musuyachiykunata kallpanchana

Мета 10. Мамалакта ukupi, мамалактаpurapi mana pakta pakta kawsayta pishiyachina

Мета 11. Улаqatakunata, runakunapa tiyasqankunatapas llapanpaq, mana imamanenta manchakuspa, allin takyasqa, takyasqa kananpaq

Мета 12. Sustentable consumo y patrones de producci3n nisqakunata qhawarina

Мета 13. Уtqaylla ruwaykunata ruwana pacha tikrayta, chaymanenta imakunachus ruwakusqanmanenta ima atipanaq

Мета 14. Мама quchakunata, мамaquchakunata, мамaquchakunata ima, wi'aypaq wi'anapaq waqaychaspa, allinta apaykachaspa ima

Мета 15. Allpapi kawsak ecosistemakunata paktachina, kutin tikrachina, awpakman pushana, sachakunata allin allin kamachina, ch'in pampakunata makana, shinallatak allpakuna waqlliyta sayachina, kutin tikrachina, shinallatak biodiversidad chinkachiyta sayachina

Francisco qhepamanmi nirqan runa kayqa **uraykunqa** sichus mana ruwanmanchu cambiankunata pachawan tupaq chayqa.

Manaa pipas munanchu qhilli wayrata samayta, yarqaymanata, wakcha kayta, chinkanapay, hukkunatapay, **runakuna kallpachakusqankuqa** Naciones Unidas nisqapa 2030 watapi agendanpa metasinkuna hinaspa/utay **Parlamentos** acuerdakuna allichanqachu runapa sasachakuyinkunata?

Naciones Unidas nisqapa Track Record nisqa qillqasqan

Naciones Unidas nisqapa 24 **iqin** chakra yapuy killapi 1945 p'unchawpi, iskay **iqin** pachant'in maqanakuy qhipamanata, huk chayhina maqanakuyta har'kanapay, pachant'ini t'hak kawsayta kallpachanapaypas kamaysqa, kamaysapas karqan. **ONU** kamaysqa kap'tin 5) mama llaq'ayuyumi karqan: kunanqa 193 kanku.

Naciones Unidas nisqa kamaysqa kasqanmantapachan pachant'ini pachak-pachak, mana waranqa-waranqa **ch'aywaykuna** karqan, ichayqa manaraqmi kinsa kaq hatun maqanakuy nispa nisunmanchu.

Wakinmi piensanku Naciones Unidas nisqapa nisqanman hina yanapanakuy internacional nisqa, chaynataq papa Franciscopas achka religionpi umalliqkunapas kallpanchanankupay kallpanchakusqanku clase de agenda interreligiosa y **ecumenica** nisqawan kuskay, hawka kawsayta hinaspa allin kawsayta aramunqa.

Ichayqa Naciones Unidas nisqapa chayta ruwananpaypas manam allinchi karqa. Naciones Unidas kamaysqa kasqanmanata pacha achka armasqa maqanakuykunamanata hawa, achka millonin'in yarqasqa, ayqikuq, chaymanata/utay sinchi wakcha kanku.

Chunka wata masnin **awpaq'araqmi** Naciones Unidas nisqa **Objetivos de Desarrollo del Milenio** nisqa kamachikuyinta huntachinanpay churarqa. Pusaq **desarrollo metas** nisqayuyumi karqan, ichayqa manan chay ruwayqa allinchi karqan, kikin **ONU** nisqapa nisqanman hinapas. Chaymi, 2015 watapi, **ONU**

Objetivos de Desarrollo Sostenible nisqan chaskisqa karqan. Wakinqa allin suyakuyniyuqmi kanaku. Wakinqa utopía nisqa fanatasqa nisqaetan qhawarinaku.

Utopya nisqamanta rimaspasa, 15° iqtin qhulla puquy killapi 2015 watapi, Papa Francisco nirqqa huk runa hina Europa utopya nisqamanta musqulusqanmanta, chaytam iglesian yanapanman chay hatun suyuman chayananpaq. Chaywanpas, Papaq musquyninqa huk millay musquymanni tukupunqa (qhaway Apocalipsis 18).

Waxaa laga yaabaa inay jiraan xoogaa iskaashi iyo guul, laakiin

Quamuská Merriam Webster's Dictionary wuxuu dhigayaa in utopia ay tahay 'meel mala awood ah oo dowladda, sharciyada, iyo xaaladaha bulsheed ay ku fiican yihiin.' Baybalku wuxuu ina barayaa in aadanuhu uusan keligiis xalin karin mashaakilliisa:

²³ Rabbiyow, waan ogahay in binu-aadmiga jidkiisu aano nafsiisa ku jirin: Ma aha nin sooda inuu taladiisa taasiga. (Yeremyaah 17:23, 24:27) oo dhan ilaa si kale loo tilmaamo)

Baybalku waxa uu barayaa in iskaashiga caalamiga ahi uu fashilmi doono:

Jidadkooda waxaa yaal haag iyo baabba' :²⁴ Jidka nabadana ma yaqaaniin. ²⁵ Gabsida [laah hortooda ma jirto. (Ruuma 3:16-18)

Hase yeeshee, dad badan ayaa ka shaqeynaya aragtidooda ku aaddan bulsho utopian ah oo xitaa mararka qaar ku isku dayaan inay ku lug yeeshaan diinta. Laakiin ku dhawaad midkoodna diyaar uma aha inuu raaco waddooyinka [laaha runta ah. Ma aha in aanaay jiri doonin wax horumar ah oo laga gaaro hadafyada Qaranka Midnabay ama Jaamacad-ka. Waxaa jiri doona qaar (iyo qaar badan oo ka mid ah yaalalka ayaa wanaagsan), iyo sidoo kale qaar dib u dhac ah.

Dhab ahaanti, iyo malaha ka dib iskaharimaad ballaaran, naac ka mid ah heshiis nabadeed oo caalami ah ayaa lagu heshiin doonaa lana xaqiijin doonaa (Daniyel 9:27). Markay sidas tahay, qaar badan ayaa si been abuur ah u aaminsan in bini'aadamniinadu ay keeni doonto bulsho nabadoon oo utakuuban.

Kuwa badan ayaa la qaadan doona 'harumar ka u taariya' caalamiga ah (cf. Yehesayee 13:10) iyo sidoo kale caalamiyin iyo yaaqabab kala duwan (2 Tesaloniika 2:9-12). (Araa'iyin Baybalku wuxuu leeyahay nabadda noocaas ah ma sii waari doontu (Maayyeel 9:27; 13:37-44), in kastaa uu ay haggaa miyeyyaashu sheegan karaan (1 Tesaloniika 5:3; [shacayaa 59:8).

Fikradda ah, marka laga reebo Ciise (cf. Yooxanaca 15:5; [Maayyeel 24:21-22), bani-aadamigu wuxuu keeni karaa u taariya 'xiligan sharka ah' waa injiil been ah (Galatiya 1:3-10).

Haddii bani-aadamigu keliyiis uusan si buuxda u awoodin inuu si dhab ah u keeno u taariya, nooc ka mid ah u taariya macluul ma yahay?

Haa

Buqurtooyada [laah waxay ka dhigi doontaa meerrahan iyo, dabadeed, weligeed uu dhan, si faantastik ah u wanaagsan.

2. Kerekele maaha ereke ke ba'ha ba'ha?

Baybalku waxa uu barayaa in bulsho utariyaan ah, oo loo yaqaan Baqortooyada [Laah, ay beddeli doonto dawladda aadanaha (Daanyeel 244: 11-12).

Markii Ciise bilaabay adeeggiisa guud, wuxuu bilaabay inuu ku wacdiyo *injiilka Baqortooyada [Laah*. Waxa kaan waxa Marki ka warbixiyay:

²⁴ Haddaba markii Yaasiyaan xabsiga la dhigay dabadeed Ciise wuxuu yimid Galiili isagoo injiilka baqortooyadii [Laah ku wacdiyaya, ²⁵ oo wuxuu yidhi, Waxa kaan waxa Marki ka warbixiyay:

Erayga injiilka, wuxuu ka yimid erayga Giritigga oo loo turjumay *evangelion*, oo macnihiisu yahay 'fariin wanaagsan' ama 'war wanaagsan'. Axdiga Cusub dhexdiisa, erayga Ingiriisiga ah ee 'baqortooyada' oo la xidhiidha baqortooyada [Laah, ayaa lagu sheegay qiyaasii 149 jeer [114] iyo 151 gudahda *Swiss Bible*. Waxa ka yimid erayga Giritigga oo loo turjumay sida *basileia* oo tilmaamaya xukunka ama baqortooyada baqortooyada.

Baqortooyadiinta aadanaha, iyo sidaa kate baqortooyada [Laah, waxay leeyihiin baqor (Markii 11:14), waxay dabalayaa dhul juqraafi ah (Markii 11:15), waxay leeyihiin keera (Lukaas 2:3-4; 30:9) maaddadiinta (Lukaas 13:29).

Waxa kaan waxbarashadii ugu horeysay ee dadweynaha ee Ciise ee Ma'aan diiwangeliyey:

²³ Ciisena wuxuu ku wareegay Galili oo dhan, isagoo sunaagayadaada wax ku barayaa oo injiilka baqortooyada ku wacdiyaya (Maatayns 4:23).

Markaasaa sidoo kale wuxuu qoray:

²⁵ Markaasaa Ciise ku wareegay magaalayinka iyo tuulayinka oo dhan, isagoo sunaagayadaada wax ku barayaa oo injiilka baqortooyada ku wacdiyaya (Maatayns 9:35).

Axdiga cusubi wuxuu kujiinayaa in Ciise weligiis baqor ahaan doono:

³³ [Sagu wuxuu baqor u ahaan doonaa dadka Yacquub weligiis, oo baqortooyadiisana ma idlaan doonaa (Luukas 7:33).

Luukas wuxuu qoray in ujeeddada Ciise loo soo diray ay ahayd inuu ku wacdiyo Baqortooyada [laah. U fiirso wuxuu Ciise baray:

⁴³ Wuxuu ku yidhi, Jilaa inaan magaalayinka kale ku wacdiyo baqortooyada [laah, wayyo, taas aawadeed baa la ii soo diray (Luukas 4:43).

Jiliga ma maqashay in lagu wacdiyey? Jiliga ma maqashay in ujeeddada Ciise loo soo diray ay ahayd inuu ku wacdiyo Baqortooyada [laahay?

Luukas sidoo kale wuxuu qoray in Ciise *u baxay* oo ku wacdiyey Baqortooyada [laah:

⁷⁰ Rasuuladiina gaartay soo noqdeen ayay isaga u sheegeen wixii ay sameeyeen oo dhan. Markaasuu kaaystay iyagii oo keligiis u leeday meel cidla ah oo magaalada Beysayda la odhan jiray. ⁷¹ Laakiin dadkii badnaa gaartay gaarteen, way raaceen. Wuxuu qaatilay oo kala hadlay wax ku saabsan baqortooyada [laah (Luukas 9:70-71).

Ciise wuxuu baray in Baqortooyada [laah ay noqoto mudhaan-ka kaawad ee kuwa isaga raaci doona:

³³ Laakiin hortaa daandaana baqar-oomiyada [laah iyo kaqanihadiisa (Maatayns 6:33).

³¹ Laakiin daandaana baqar-oomiyada [laah, oo waxaas oo dhan waa la yidinku dari daanaa. ³² Ha baqina, idayahaw yari, waxa, Aabbihii waxa ka farxiya inuu baqar-oomiyada idin siiya (Luukas 12:31-32).

Maasiixiyiintu waa inay marka hore daandaanaan Baqar-oomiyada [laah. Waxay tan ku sameeyaan iyagoo tan ka dhigaya mudnaan-kaada sare iyagoo u nool sida Maasiixu u daanayo inay u noolaadaan oo ay raajeynayaan soo laabashadiisa iyo baqar-oomiyadiisa. Hase yeeshee, inta badan oo Maasiixu qiraa, ma aha oo kaliya inay marka hore daandaanaan Baqar-oomiyada [laah, waxa ma yaqaaniin waxay tahay. Qaar badan ayaa sidoo kale si been ah u aaminsan in ku lug yeelashada siyaasadda adduunku ay tahay waxa [laah ka filayo Maasiixiyiinta. [yaga oo aan fahmin baqar-oomiyada [laah, ma fahmaan.

noolaadaan sidii la rabay aha ay u fahmayaan sababta bini'aadamigu u cilladaysan yahay.

[gaw sidoo kale in baqar-oomiyada la siin doono ida yar (cf. Ruuma 11:5). Waxay u baahan tahay is-hoosayisii si aad u diyaargarawda inaad ka mid noqoto idaha yar ee runta ah.

Baqar-oomiyada [laahay weli dhulka lagama dhiso

Ciise wuu baray in xertiisa ay u duceeyaan baqar-oomiyadu inay timaaddo, haddaba ma ay haysanin:

⁹ Aabbahayaga jannada ku jiraw, magacaagu quduus ha ahaada . W Baqar-oomiyadaadu ha timaaddo daanistaada ha noqoto (Maatayns 6:9-10).

Ciise wuu xertiisii u soo diray inay baqar-oomiyada [laah ku wacdiyaan.

¹ Laba-iyaga-tobankii ayuu isugu yeedhay, oo wuxuu siiyey ambar iyo ambar ay jinniyada oo dhan ku saarayan oo ay cudurro ku bagsooyaan. ² Wuxuu u soo diray inay baqortooyada [raah ku waacdiyaaan (Luukas 9:1-2).

Ciise wuxuu baray in joogistiisa oo keliya aysan ahayn baqortooyada, maaddaama baqortooyadu dhulka laguma dhisin markaa, waana sababta oo u sameeyay wax uusan jinniyo ku saarin magaciisa markaa:

²⁸ Laakiin haddaan jinniyada ku saara Ruuxa [raah, hubaal baqortooyada [raah waxa idin soo degtay (Maatayns 12:28).

Baqortooyada runta ahi waxa mustaqbalka-mana aha halkan hadda sida Mark oo muujiyay:

⁴⁷ Haddii ishaadu ku wadayso iska bixi. Waxaa kuu wanaagsan inaad baqortooyada [raah ku gashid il qudha intii aad laba indhood lahaan lahaydeen (Markos 9:47).

²³ Ciise ayaa hareerhiisii fiiriyey oo werhiisii ku yidhi, Kuwa maalka leh aad bay ugu adag tahay inay baqortooyada [raah galaan! ²⁴ Werhiisii ayaa hadaalladiisa ka yaabsatay. Laakiin Ciise ayaa mar kale u jawababay oo ku yidhi, Carruur yahay, aad bay ugu adag tahay kuwa maalka isku halliyeey inay baqortooyada [raah galaan! ²⁵ Nin hadan ah inuu baqortooyada [raah galo waxaa ka hawl yar in aar irbad dalkaada ka dusa (Markos 10:23-25).

²⁶ Runtii waxaan idinku leeyahay, Mark dambe midaha geedka canabka ah kama cabbi doono ilaa maalin-ta aan baqortooyada [raah ka cabbi doono iyagoo cusub (Markos 14:25).

⁴³ Yuusuf kii reer Ariima-tayya, oo ahaa gale caan ah, oo isaga qudhiisu sugayay baqortooyada [raah, isagoo yimid oo dhiirranayay (Markos 15:43).

Ciise wuxuu baray in baqortooyadu aanay imhinka ka mid ahayn dunidan:

³⁶ Ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, Baqortooyadaydu tan dunidan ma aha. Hadday baqortooyadaydu tan dunidan ahaan lahayd, addoommadaydu way dagaalami lahaayeen si aan Yuhuudda gacanta la ii gelin; laakiin iminka baqortooyadaydu haikaa kama iman. (Yooxanaca 18:36).

Ciise wuxuu baryay in baqortooyadu iman doonto ka dib markuu ku soo noqdo baqortooyada:

³⁷ Goortii Jiilka Aadanuhu ammaantiisa ku yimaada, isaga iyo mala'igaha quduuska ah oo dhan, markaas wuxuu ku fadhiisan doonaa carshiga ammaantiisa. ³⁸ Quruumaha oo dhawro hortiisay ku soo ururi doonaan, oo isna wuu kala sooci doonaa mid mid sida adhi jirku idihiisa uga sooci doono riyaha. ³⁹ [daha wuxuu jaajin doonaa midigtiisa, riyahase bidixdiisa. ⁴⁰ Markaasaa baqortii kuwa midigtiisa jaaga ku odhan doonaa, Haaalaya, kuwinnaa Aabbahay barakeeyeyow, dhawla baqortooyada laydiin diyaargareeyey tan iyo aasaaskii dunida (Maatayos 25:31-34).

Mar haddii Baqortooyada [laah aysan haikaa jaajin, ma arki doonno utopia dhab ah ilaa ka dib la dhiso. Sababta ah badi ma fahmaan baqortooyada [laah, waxay ku guuldareystaan inay fahmaan sida dawladnimadiisa jacaaylka ah u shaqeyso.

Baqortooyada [laahay ma iman doonto ilaa ay buumnaan quruumuhu soo gasho. (Rooma 11:25) taasuna weli may dhicin.

Sidde buu Ciise u sheegay in baqortooyadu ay tahay?

Ciise wuxuu bixiyay qaar ka mid ah sharraxaada ku saabsan waxa ay tahay Baqortooyada [laah:

⁴⁶ Oo wuu yidhi, Baqortooyada [laah waxay u eg tahay nin dhulka iniina ku firdhiya, ⁴⁷ oo haabeennimo seexda, oo maalinkeii soo sara kaca, oo iniinuhu soo baxaan oo baxaan, isaga qudhiisuse si uu ku jiro garan maaya. ⁴⁸ Waxa, dhulku keli ahaantiissu soo saara midha, marka hare caawka, dabadeed madaxa, dabadeedha sarreenka madaxa ayaa soo bixiya. ⁴⁹ Laakiin kolkoo hadhuudhku

bislaaday, kalliiba wuxuu gashaday manjadda, waayo, beergeyntay waa yimid (Markas 4:25-29).

¹⁸ Markasuu yidhi, Baqortooyada Naah maxay u eg tahay? (Na maxaan u ekaysiiyaa?) ¹⁹ Waxay u eg tahay iniin kharad ah, kan nin qaadday oo beer-tiisii ku riday; oo karay oo naqday geed weyn, shimbiraha cirkuna laamihiisay buul ku yaalleen. ²⁰ (Na haddana wuxuu yidhi, Maxaan baqortooyada Naah u ekaysiiyaa?) ²¹ Waxay u egtahay khamiir, naag intay qaadday ay saddex qiyaasood oo bur ah ku dhex qooshay ilaa ay wadda khamiireen (Luukas 13:18-21).

Maahmaahyadani waxay muujinayaan in marka hore, Baqortooyada Naah aad u yar tahay, laakiin ay weynaan doonto.

Luukas sidoo kale wuxuu qoray:

²⁸ Waxay ka iman doonaa bari iyo galbeed, iyo waqooyi iyo koonfur, oo waxay dhex fadhiiisan doonaa baqortooyada Naah (Luukas 13:29).

Haddaba, Baqortooyada Naahay waxay yeelan doontaa dad ka kala yimid adduunka oo dhan. Huma kaabnahan doono oo keliya kuwa leh abtirsiinta [sra'ii] ama kooxa gacar ah. Dadka, oo dhan ka yimid, ayaa fadhiiisan doona baqortooyadan.

Luukas 11 iyo Baqortooyada

Luukas 11:21-22 ayaa qaar ka yaabiyey. Laakiin intaadan taa gacarin, ogaw in dadku runtii wax ku cuni doonaa Baqortooyada Naah:

²⁵ Waxaa barakaysan kan kibis ku cuni doona baqortooyada Naah (Luukas 11:25).

Mar haddii dadku (mustaqbalka) wax ku cuni doonaa Baqortooyada Naah, maaha wax qulubtooda ku jira hadda, in kastaa oo ay jiraaan tarjumaad-kuma/faham la'aan (Luukas 11:21) taaasoo soo jeedinaysa si kale.

Tarjumaada Maafaat ee Luukas 11:20-22 waxa laga yaabaa inay caawiso qaar inay fahmaan:

²⁰ Farrisiintii goortay weyddiiyeen goortay baqortooyada Naah imanaysa, wuu ugu jawabay, Baqortooyada Naah uma imanaysa sidaad rajaynaysaan inaad aragtaan. ²¹ Oo ninna ma odhan doono, Jilaa kan, ama waa taagaa, waayo, baqortooyada Naah ayaa idin dhex joogta. (Luukas 11:20-22), Maafaat: sidoo kale eeg MAASB iyo ESI tarjumaada)

U fiirso in Ciise la hadlayay Farrisiinta aan la beddelin, kuwa jidhka ah, iyo kuwa munaafiqiinta ah. Markaasaa Ciise u jawabay oo ku yidhi, Farrisiintii baa Ciise weyddiiyey su'aasha. Jilay diideen inay aqoonsadaan isaga.

MAAY KAHIISAAD ku jireen? Maay!

Ciise sidoo kale kama hadlin kaniisad dhawaan la abaabulayo. Mana uu ka hadlin dareenka maskaxda ama qalbiga.

Ciise waxa uu ka hadlayay BODORHIISA! Farrisiintu ma ay weydiin wax ku saabsan kaniisad. Waxba kama ay ogayn kaniisad kasoo baxda ay dhawaan la bilaabayn. Ma ay weydiinayn naac ka mid ah dareenka quruxda badan.

Haddii qof u malaynayo in Baqortooyada Naah tahay kaniisadda - oo Baqortooyada Naah ay 'gudahaad' Farrisiinta - MAAY kaniisaddu ku dhex jirtay Farrisiinta? Sida cad maay!

Labagabada naacna oo kale ah waa wax lagu qaslo miyaanay ahaayn? [yaduu tarjumaadaha Protestant qaar ka mid ah ay u tarjumeen qayb ka mid ah Luukas 11:20 sida 'Baqortooyada Naah waa idinku dhex jirta' (MKJ)/KJ), xitaa Catholic *New Jerusalem Bible* ayaa si sax ah u tarjumaysa 'baqortooyada Naah waa idinku dhex jirta.'

Ciise wuu ahaa mid ka mid ah, dhexda, Farrisiinta. Haddaba Farrisiintu waxay moodayeen inay rajaynayeen baqortooyada Naah. Laakiin way fahmi waayeen Ciise

waxa uu sharaxay in aanay naqan doonin baqortooyo maxali ah, ama xaddidan oo kaliya Vuhuudda, sida ay u ekaayeen inay u malaynayayan (ama kaniisad sida qaar hadda rumaysan yihiin). Baqortooyada [Iraahay ma naqan doonin mid ka mid ah baqortooyayin badan oo binicadhi ah iyo kuwo muuqda oo dadku eilmaami karaan ama arki karaan, oo ay udhan karaan, Jilka kan, waa kan: ama 'taasi waa Baqortooyada, halkaas.'

Ciise, laftiisu, wuuu u dhashay inuu naqda BODQORHA Baqortooyadaas, siduu bayacan ugu sheegay Bilcaas (Yusnaanaya 18:35-37). Fahma in Bayballu u isticmaata ereyada 'baqor' iyo 'baqortooyo' si isku mid ah (wusate Daniel 7:17-18:23). BODQORHA baqortooyada mustaqbalka ee [Iraah wuuu ahaa, ka dibna halkaas, oo ag taagnaya Fariisiiinta. [Ladkiin ma ay aqoonsan inuu baqortooyada yahay (Yusnaanaya 19:21). Markuu soo naqda, dunidu way diidi doonata isaga (Muujiintii 19:19).

Ciise wuuu ku sii sacday, aayadaha soo sacda ee Luukas 11, si uu u qeexo imaatinkiisa labaad, marka Baqortooyada [Iraah ay kukumi doonin dhulka oo dhan (oo ku sii sacda Muuffaatt si joogta ah cusbkan):

²² Jiluuu keretiisi ku yidhi, Jilaxaa iman doona maalinba aad wax aan micne lahayn oo aad u xiisnaadayan inaad xataa maalin keliya oo Jililka Aadanaha ah yeelatayan. ²³ Oo dadku waxay udhan doonayan, Bal eega, waa kaas. Bal eega isaga. Ladkiin dibadda ha u biwin, hana ka daba urdin, ²⁴ waaayo, sida hillaaqa cirka uga soo baxaya dhinaca cirka oo kale ayuu Jililka Aadanaha ahaan doonaa maalin-tiisa. ²⁵ [Ladkiin isagu waa inuu marka hore xanuun badan u adkaaysta oo uu qamigan joogaa diidaa. (Luqaas 11:22-25 , Muuffaatt)

Ciise waxa uu eilmaamay hillaaq biligleynaya, si la mid ah Maatayas 24:27-31, isaga oo eilmaamaya imaatinkiisa labaad ee uu u taliyo dunida oo dhan. Ciise ma udhanayna dadkiisu ma arki doonayan isaga markuu soo naqda.

Dadku isaga uma aqoonsan doonayan inuu yahay BODQORHA (Muujiintii 19:15) wayna la dagaallami doonayan isaga (Muujiintii 19:19). Qaar badan ayaa u malayn doona inuu Ciise u taagan yahay kan Maasiika ka geesta ah. Ciise ma udhan in Baqortooyada [Iraah ay ku dhex jirto Fariisiiintaas-wuuu meel kale u sheegay in aanay ku dhex jiri doonin

baqortooyada labawjiiilenimadaanda darteed (Maatayos 23:33-34). Jiduu kate Ciise ma odhan in kaniisaddu naqan doonuu Baqortooyada.

Baqortooyada [laah waa wax ay aadanuhu maalin uun awoodi doonaa inay galaaan - sida saradkidda kuwa kaqaa ah. Hase yeeshee, xitaa [braahim iyo aawaaqayashii kate weli halkaas ma jaagaaan (cf. Cibraaniyada 11:3-4)).

Iferuu waxay ugaayeen in Baqortooyada [laah aanay ku dhex jirin iyaga shakhsi ahaan markaaas, oo ay tahaay inay u muuqato sida soo socota, oo timid (Luukas 11:2) ka dib, waxay muujinaysaa:

²⁷ Haddaba inay waxyaalahaas maqleen ayuu masaal kate ku hadlay, waaqo, wuuu ku dhawaa feryusaaleem oo waxay u maaleeyeen in baqortooyada [laah ay markiiba soo muuqan doonuu (Luukas 19:37).

Baqortooyada ayaa si cad u dhayd mustaqbalka

Jideed ku ugaan kaqaa inay Baqortooyadu dhawdahay? Iyada oo qayb ka ah wax ka qabashada su'aashaaas, Ciise wuuu tahaay dhacdooyinka nebiyada (Luukas 21:28-28) ka dibna baray:

²⁹ Bai eega geedka berdaha ah iyo dhirta oo dhanba. ³⁰ Markay biqaaadaan, waad aragtaan oo garanaysaan inuu raabku dhaw yahay. ³¹ [dinkuna **soortaa** aragtaan waxaaas oo dhacaya, garta inay baqortooyada [laah dhaw dahay (Luukas 21:29-31).

Ciise wuuu doonayay in dadkiisa ay raacaaan dhacdooyinka nebiyada si ay u ugaadadaan soorta Baqortooyada iman doonuu. Ciise meel kate ayuu dadkiisa u sheegay inay daawadaan oo ay u fiirsadaan dhacdooyinka nebiyada (Luukas 21:36; Maatayos 13:33-37). In kasta oo erayada Ciise, qiimo dhimis badan daawashada dhacdooyinka dunida nebi-widhiidhiyey.

Lukas 22 & 23, Ciise wuxuu mar kate kusay in Baqortooyada Naah ay tahay wax mustaqbalka iman doona markuu wax baray:

³⁵ Aad baan aad ugu doonayay inaan [idda Kormaridda idin]a cuna intaanan xanuusan. ³⁶ Waxaay, waxaan idinku leeyahay, Naar dambe waxba kama cuni doona ilaa ay ku buuxsanto baqortooyada Naah dhexdeeda. ³⁷ Halkaasoo kaabkii qaatday oo maahad naqay oo yidhi, Kaan qaatay oo qaybsadda. ³⁸ Waxaay, waxaan idinku leeyahay, Anigu kama cabbi doona midhaha geedka canabka ah ilaa ay baqortooyada Naah timaado. (Lukas 22:35-38).

³⁹ Laakiin xumaanfaalayaashii isaga isku-allaabta lagula qadabay midkaad baqortooyada ay wuxuu ku yidhi, Haddaad Masiixi tahay, isbadbaadi oo annagana badbaadi. ⁴⁰ Markaasaa saxiibkiiis canaantay, oo isna wuxuu ku yidhi, Wax miyaadan Naah ka cabsanayn? Waxaay, adiguba wuxuu baad ku leedahay isaga. ⁴¹ Oo annaguna waxa xaq, maxaa yeelay, waxa istaahila. ⁴² Oo wuxuu Ciise ku yidhi, Bayidkaygiinow, i xusuuso markaad baqortooyadaada gasha. ⁴³ Laakiin Ciise wuxuu ku yidhi, Aamiin, waxaan kugu leeyahay, Naanta jannada ayaa igula jiri doontaa. (Lukas 23:39-43, Aramaic in Plain English)

Baqortooyada Naah ma iman isla markii Ciise la dilay midkaad sida Markas iyo Lukas labaduba ay ina kusay:

⁴³ Yuusuf kii reer Arimaataya, oo ahaa gule caan ah, oo isaga qudhiisu sugayay baqortooyada Naah, isagoo yimid oo dhiirranayay (Markas 15:43).

⁵¹ Isagu wuxuu ka yimid Arimaataya, magaalada Yuhuudda, kaan qudhiisuna sugayay baqortooyada Naah (Lukas 23:51).

Waxa saradiidda dabadeed (1 Korintus 15:50-55) in Masiixiyiintu mar kate dhacay doonayn si ay u galayn Baqortooyada Naah, sida Yuuxanay u qoray:

³ Ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, Runtii, runtii, waxaan kugu leeyahay, Qaf haddaanu mar kate dhacay, baqortooyadii Naah ma arki karo. ⁴ Mikademas wuxuu

ku yidhi, Sid ee baac nin u dhacay karaca isagoo duq ah? Miyyu mar labaad uunka hooyadii galaa oo ka dhacay karaca? ⁵ Ciise ayaa ugu jawabday, Runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, Uuf haddaanu ka dhacay biyo iyo Ruuxa, baqortooyadii Naah ma geli karo (Yaaxanaca 3:3-5).

Dadka Naah oo keliya ayaa arki doona Baqortooyadii Naah ee ugu dambaysay kun-sannadkii.

Haddaba fadlan si dheeraad ah u faham in Ciise saracidda ka dib uu mar kale wax ku baray Baqortooyada Naah:

³ [Saguna isagoo nool ayuu silsigiisa dabadeed isu soo bandhigay cadaaymo badan oo aan qalad lahayn, isagoo ay afar-kan maalmood arkeen, oo uu kaga hadlay waxyaalaha ku saabsan baqortooyada Naah (Fadimaha Raasuullada 1:3).

Uhubadhiiti ugu horeeyay iyo kuwii ugu dambeyay ee Ciise ayaa ku saabsan Baqortooyada Naah! Ciise wuxuu u yimid mala'ig ahaan inuu barto Baqortooyadaas.

Ciise waxa kale oo uu Raasuul Yaaxanaca ka dhigay inuu wax ka qoro Baqortooyada Naahay ee kunka sano ee dhulka ka jiri doonta. U fiirsada wuxuu ku lahaa Yaaxanaca inuu qoro:

⁴ Ua haddana waxaan arkay nafaha kuwii madaxa tooga gooyay inay Ciise u marag furayn iyo ereyga Naah aawadood, oo aan caabudin bahalkii ama ekaantiiisa, oo aan calaamadkii laga helin wejigaada iyo gacmahaada toona. Ua waxay la noolayeen oo ay Maasiix wax la wukmayeen kun sannadood (Muujintii 21:4).

Maasiixiyiintii hore waxay bareen in Baqortooyada Naah ee kun-sannad ay ahaan doonto dhulka oo ay bedeli doonto dawladaha adduunka sida Baybaalku u barto (cf. Muujintii 5:10, 11:5).

Waa maxay sababta, haddii baqortooyada Naah ay aad muhiim u tahay, miyaanay in badan wax badan ka maqin?

Qayb ahaan sababta ah Ciise wuu ugu yeedhay qarsoodi:

⁷³ Juumu ku yidhi, [dinka waa laydin siiyey inaad waxa qarsood ee baqortooyada [raah garaacaa. Icaakiin kuu dibadda jaaga, wax waluba masawallo ayay ugu yimaadeen (Markos 4:7).

Maanta Baqortooyada runta ah ee Raah waa qarsoodi in badan oo ka mid ah qarshaha Raah (sidoo kale eeg buuqaagteena bilaashka ah, online ee www.ccoq.org ciwaankooduna yahay: Qarsoodi QURSHAHA LAHAAY [Muu Raah wax u Abaaray? Muu Raahay adiga kuu yeelay ?](#)).

Ma fiirs, sidoo kale, in Ciise yidhi in dhammaadka (waaqigu) iman doono (dhakhsa) ka dib markii injiilka baqortooyada lagu wacdiyo dunida oo dhan isagoo marag ah.

⁷⁴ Uu injiilkan baqortooyada ayaa lagu wacdiyi doonaa dunida oo dhan inuu marag u ahaado quruumaha oo dhan, dabadeedha ugudambaysta ayaa iman doonaa (Maatayos 24:14).

Ku dhawaaqida injiilka Baqortooyada Raah waa muhiim waana in la dhamaystiro walhiyadan ugu dambeyna. Jaka ❀fariin wanaagsan❀ maadaama ay rajada dhacba ah siinaysu jirayinka aadanaha, in kasta oo ay haggatimiyeyasha siyaasaddu baraan.

Haddii aad tixgeliso ereyada Ciise, waa inay caddahay kaniisadda Masixiga ah ee runta ah waa inay hadda ku wacdo injiilka baqortooyada. Tani waa inay noqotaa mudnaanta kooxada ee kaniisadda. Iyo si tan si sax ah loo sameeyo, waa in la adeegsadaa luqada badan. Tani waa waxa kaniisadda sii soorta ee Raah ay ku dadqalaysu inay samaysu. Taasina waa sababta buug-yarahaan loogu turjumay luqada badan.

Ciise wuu baray in badankoodu aanay aqbali doonin jidkiisa:

¹³ Iridda cidhiidhsan ka gal: Waxayn, iriddii kagga baabba'adu waa ballaadhan tahay, jidkuna waa ballaadhan yahay, oo waxaa jira kuwa badan oo ka gadaal.

¹⁴ Waxaa yeelay, iriddu waa cidhiidhsan tahay, jidkuna waa adag yahay kan kagga nalasha u kaxeeya, oo kuwa helaana waa yar yihiin. (Maayaas 7:13-14)

Injiilka Baqortooyada Naah wuxuu keenayaa nabad!

Waxaa laga yaabaa inay xiiso leedahay in la ogaado in inkasta oo in'a badan dadka Maasiixiyiinta sheeganaya ay u muuqdaan kuwo aan ka warqabin fikradda ah in Maasiixi kagga saarayay wacdiinta injiilka Baqortooyada Naah, fiqiga cihaaniga ah iyo taariikhyahano waxy in'a badan fahmeen in tani ay tahay waxa Baybalka dhacaa ah oo baru.

Hase yeeshee, Ciise, qudhiisu, wuxuu filayey xertiisa inay baraan injiilka Baqortooyada Naah (Luukas 9: 2,51). Waxaa yeelay, baqortooyada mustaqbalka waxy ku salaysnaan doontaa sharciyada Naah, waxy keeni doontaa nabad iyo barwaaqo-iyi addeecidda sharciyadada wadhiigan waxy keenaysaa nabad dhac ah (Yabuuraadii 119:165; Efesos 2:15).

Na injiilkan baqortooyada waxaa lagu ogaada Qarniinka Axdiiga Hore.

3. Lumelang ba le ikopano tsa alumeli ling tsa mant ikopano?

Ciise wacdigiisii ugu horeeyay iyo kii u dambeeyay ee la duubay wuxuu ku lug lahaa ku wacdiinta injiilka Baqortooyada Naah (Markas 11:1-15; Falimaha Rasuullada 13).

Buqortooyada Naahay waa wax ay ahayd in Yuhuudii waagii Ciise ay wax ka ogaayeen sida kuwbatada lagu sheegay, oo aan hadda ugu yeedhno Axdiiga Hore.

Dacayeel wuxuu wax ka baray Buqortooyada

Jlebi Dacayeel wuxuu qoray:

⁴⁰ Uu buqortooyada afaadha waxay u noqon badnaa doonaa sida birta: oo sida birta wax u burburisa ayay buqortooyadadu u burburin doonaa oo u burburin doonaa kuwa kale oo dhan. ⁴¹ Uu waxaad aragtay cagaha iyo faraha lugaha oo qaar kii dhaqada dheraysameeyaha ah qaar kii iyo qaar bir ah ay yihiin, buqortooyadu waa kala qaybsanayan doonaa: Jlebi ka noqon birta ayaa ku jiri doona, oo sidaad u aragtay dhaqada dhaqada ah lagu qaso. ⁴² Uu sida faraha cagaha qaar bir ah u ahaa, qaar dhaqada u ahaa, ayaa buqortooyadu qaarkeed u noqon badnaa doonaa, qaarkeedna jilicsanayan doonaa. ⁴³ Sidaad u aragtay dhaqada dhaqada ah ee birta ku qasan, waxay ku qasi doonaa faranka dadka: laakiin isma wadnaan doonaa, sida ahaay biru dhaqada ugu qasnaayn. ⁴⁴ Uu walxiga buqortooyada ayaa Naahay samadu dhisi doonaa buqortooyo aan weligeed la baabi'in: oo buqortooyadaha la daayn maayo dad kale: way jejebin doonaa oo wada baabi'in doonaa buqortooyayinkas oo dhan, oo weligeed way taagnayan doonaa (Dacayeel 2:47-44).

⁴⁵ Laakiin Haa ugu sarreeya quduusiintii ayaa buqortooyada qaadnaan doona, oo waxay hantiyi doonaa buqortooyada weligood iyo weligood iyo weligoodba. (Dacayeel 7:18).

⁴⁶ ⁴⁷ Jlebi daawanaayay: Uu isla geeskaas ayaa la diriray quduusiintii, wuxuu ka adkaaday iyagii, ⁴⁸ ilaa uu kii dadka weyn yimid, oo waxaa la wuxuu quduusiintii Haa ugu sarreeya, oo waxaa la gaadhay walxigii ay quduusiintu hantiyi lahaayeen buqortooyada. (Dacayeel 7:21-22)

Daanyeel, waxaynu ka baranaynaa inay imanaysa walxiga baqortooyada [laah ay dumin daanta baqortooyayinka dunida oo ay weligeed jiri daanta. Waxaan sidoo kale barannay in quduusiintu ay qaybtaada ku yeelan daantan helitaanka baqortooyadan.

Qaybo badan oo ka mid ah waxsii sheegyada Daanyeel waa walxigeena qamiga ^{Maad}.

U fiirso qaar ka mid ah tuducyada Axdiga Cusub:

¹² [Tobankii gees oo aad aragtay waa taban baqar, oo aan innaba baqortooyo helin, laakiin saacad keliya ayay amar helaan sida baqarro bahalkii ula jiraan.

¹³ Huwanu waa isku qalbi, oo waxay xooggooda iyo amarkooda siin daantan bahalka. ¹⁴ Huwanu waxay la diriri daantan. Wanka, oo Wankuna waa ka adkaan daanta iyaga, wawo, isagu waa Sayidka sayidyada iyo Baqarka baqarada: kuwa isaga la jiraan waxaa loo yeedhay, oo la doortay oo aamin ah. (Muujintii 7:12-14)

Haddaba, waxaynu ku aragnaa Axdigii Hore iyo Axdiga Cusubba filaradda ah inay jiri daanta walxiga dhawradda baqortooyadii dhulka oo taban qaybta ka kooban iyo in [laah baabbi'in daanta oo u dhisi daanta baqortooyadiisa.

[Shacqayah wuu wax ka bartay Baqortooyada

[laah wuu u waxayday [shacqayah inuu sidan wax uga qora qaybta kowaad ee Baqortooyada [laah, kunka sano ee kunka loo yaqaan kun-sano,

¹ Waxaa jiri daanta usha Yesay ka soo bixi daanta, Oo widdadana waxaa ka bixi daanta laan. ² Ruuka Rabbiga ayaa ku dul jaagi daanta isaga, kaasoo ah ruuka nigadda iyo waxgarashada, iyo ruuka talada iyo xoogga, iyo ruuka aqaanta iyo ka cabsashada Rabbiga.

³ Rabbiga ka cabsashadiisa wuu ku farxay, Oo indhihiisa wax arkaynaa wax kuma kumi daanta, oo dhegihisa wax maqlana kuma kumi daanta. ⁴ Laakiinse

isagu wuxuu masqalkiinta ku kukumi daanaca kaqniimo, Uu wuxuu wax ku kukumi daanaca si qumman

kuwa dhulka haaseeya: [sagu wuxuu dhulka ku dhufan daanaca usha afkiisa, Uu kuwa sharka lehna wuxuu ku laayn daanaca neefta bushimihisa. ^{Jhaxiisa} wuxuu ku xidhan daanaca kaqniimo, dhax-xidhiisuna wuxuu ku xidhan daanaca aqaminnimo.

⁶ Uu yeydu waxay la jaagi daantaa baraaraka, shabeelkuna wuxuu la jiiifsan daanaca argiga, iya weysha, iya libaaxa yar iya neefka buurburaanba way isla jaagi daanacan. Uu waxaa iyaga haggacamin daanaca ilmo yar. ⁷ Uu da iya arsada ayaa daaqa daanaca: Uu ubadkaaduna way isla wada jiiifsan daanacan: Uu libaaxuna sida dibi caws buu u cuni daanaca. ⁸ Uu ilmihi nacaska laga gudhiyeyna wuxuu gacantiisa saari daanaca godka jilbiska, Uu ilmihi nacaska laga gudhiyeyna wuxuu gacantiisa saari daanaca godka jilbiska. ⁹ Uu buurtayda quduuska ah oo dhan waxba kuma yeeli daanacan, kuma ay baabbi'in daanacan, , wataya, sida biyuhu badda uga buuxaan aqoonta Rabbiga.

¹⁰ Uu maqalintaas waxaa jiri daanaca xididka Vesay oo daadka calan u ahayan daanaca: Jilcayna, quruumuhu isagay daandaani daanacan, Uu meeshu ku haydona waxay ahayan daantaa amman. (Shacaydah 77-78)

Gababta aan aan ugu tilmaamay inay tahay qaybta kaawad ama wejiga kaawad ee Baqortooyada [aahay, waa in walxigani yahay walxi ay jidh ahayan daanaca (ka har walxiga maqalada quduuska ah, Verusaalem cusubi ay samada ka soo degta, Muujintii 2) waxayna socan daantaa kun sano. [shacaydah waxa uu kaqiijiyay dhinaca jidheed ee wejigan markii uu sii wataa:

¹¹ Uu waxay maqalintaas naqan daantaa in Rabbigu gacantiisa mar labaad soo celiya si uu u soo celiya daadkiisa hadhay oo ka hadhay Ashuur, iya Masar, iya Faaraoos, iya Kuush, iya Ceelam, iya Shincar, iya Hamaad, iya dalka Masar. jasiiradaha badda.

Calan bu u taagi daanaca quruumaha, oo masaaqurisyaada dadka Israa'iilka wuu soo wada ururin daanaca, oo dhulka aqar-tiisa geesaadha wuxuu ka soo ururin daanaca kuwa kala firdhay oo dadka Yahuudah. ¹³ Oo weliba hin-aasaha reer Efrayim wuu tegi daanaca, oo kuwa dadka Yahuudah cadaawayaashoodana waa la gaayn daanaca. Reer Efrayim kuma hin-aasin daanacan dadka Yahuudah, dadka Yahuudahna reer Efrayim ma dhibi daanacan. ¹⁴ Laakiinse waxay ku duuli daanacan garabka reer Falastiin oo kagga galbeed ka kiga: Dhammaan-taad way wada dhici daanacan dadka reer bari; Jilka inay gacantooda saarayan Edom iyo Mo'aab; Oo reer Gaadna way addeeci daanacan. ¹⁵ Rabbigu wuxuu wada baabbi'in daanaca carrabka badda Masar; Jiluu gacantiisa ku rumi daanaca dabayl xoog badan Jibbiga, Oo wuxuu ku dhufan daanaca taddabada durdur, Oo wuxuu ka dhigi daanaca inuu kaba kaba engegan ka gudba. ¹⁶ Oo dadkiisa hadhay oo Ashuur ka hadhi daanaca waxaa u jiri daanaca jid weyn, sidii ay reer binu Israa'iil ugu ahaan jireen waxay ay dalkii Masar ka soo baxeen. (Shaciyah 33-36)

[Shaciyah sidoo kale waxaa loo waxyooday inuu qoro:

² Oo haatan ugu dambaysta buurta guriga Rabbigu waxay ka taagnaan daanaca buuraha karkooda, oo kuraahna way ka wada sara mari daanaca: Oo quruumaha oo dhamuna iyaday ku qulquli daanacan. ³ Oo waxaa iman daanaca dad badan, oo waxay udhan daanacan, Kaalaya, aynu buurta Rabbiga u kacree, Oo guriga Naaha Yaacquub. [sagu wuxuu ina bari daanaca jid-dalkiisa, Oo waxaynu ku socan daanaca waddaayinkiisa. **Jilayna, sharcigu Siyaan buu ka soo bixi daanaca**, oo Efrayim Rabbiguna wuxuu ka soo bixi daanaca Yerusaleem. ⁴ [sagu quruumaha dhexdooda wuu u garsoori daanaca, dad badanna wuu canaanan daanaca. Oo waxay seefahooda ka tuman daanacan marashiya, wamaahooduna man jaayin: **Quruunba seef una qaadi daanaca quruun, oo innaba mar dambé dagaal ma ay baxan daanacan.** ... ⁷ Dadka indhihiisa libray waa la haasayiin daanaca, oo dadka madaxweynaan-toodana haas bax loo soo dejin daanaca, oo Rabbiga keliya ayaa maalin-taas la saarayiin daanaca. ([Shaciyah 22-4, 7])

Siidaa darbeed, waxay naqan doontaa walxiga utopian ee nabadka dhulka. Ugu dambaysta, tani weligeed way ahaan doontaa, iyadoo Ciise uu wukuro. [Yada oo ku saleysan Ummiinka kala duwan (Sabuuradii 90: 4; 92: 1; [saciid 2: 7]; Hosea 6: 2), Uhuudda Talmud waxay baraysaa tani waxay socotaa 1,000 sano (Barabuloon Talmud: Tractate Sanhedrin Folio 97a).

Waxa aan sidoo kale ugu dhiirigaliyay in aan qora kuwan soo socda:

⁵ Waxa, waxa inoo dhashay ilma, waxa layna siiyey wiil: Hukuumaduna garabkiisa ayay ahaan doontaa. In magiciisana waxa lagu yeedhi doontaa ka yaabka badan, iyo laqaliye, iyo Naaha xoogga badan, iyo Aabbaha da'inka ah, iyo amiirka nabadka. ⁷ Dawladnimadiisu iyo nabaddu way badnaan doontaan dhamaadka ma idlaan doontaan, oo carshiga Da'iid iyo boqortooyadiisa ku kor jira, si uu u hagaajiyo oo ugu sii adkeeyo caddaalad iyo caddaalad, waagays iyo weligeedba. In qiirada Rabbiga ciidamada ayaa taas samayn doontaa. ([shacyaah 9:6-7])

U fiiro in [shacyaah uu sheegay in Ciise iman doono oo uu dhisi doono boqortooyo dawlad leh. Halka qaar badan oo Masiixa sheegana ay soo xiganayaan tuducan, qaar ahaan bisha Hiisambar sannad kasta, waxay u janjeeraan inay iska indhatirvan inay wax sii sheegid ka badan tahay waqiiqada ah in Ciise dhalan doono. Baybalku wuxuu muujinayaa in Boqortooyada Naahay ay leedahay dawlad leh sharciga ku saleysan mawduucyada, iyo in Ciise uu ka taliin doono. [shacyaah, Daanyeel iyo kuwa kale ayaa sii sheegay.

Sharciyada Naah waa jidka jacaylka (Maatayns 22:37-40; Uumanaa 15:70) Boqortooyada Naahna waxa lagu wukuri doontaa iyadoo lagu saleynayo sharciyadooda. Siidaa darbeed Boqortooyada Naah, in kasta oo inta adduunka ku nooli ay arkaan, waxay ku saleysnaan doontaa jacayl.

Gabayn iyo qaar kalso badan

Ma ahaan Daanyeel iyo [shacyaah oo keliya in Naah u waxyaaday inay wax ka qortaan Boqortooyada Naah ee imaanaysa.

Yexesqeel waxa soo waxyraaday inuu qara in kuwa ka mid ah *qabiilayinka* reer binu Israa'iil (ma aha Yuhuudda oo kaliya) kuwaas oo kala firdhiyey xilligii dhibaatadii Jilayn in lagu ururin doono baqortooyadii kun-sannadeedka:

¹⁷ Haddaba sidas daroaddeed waxaad tidhaahdaa, Gayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay, Dadyaagan idinka soo ururin doonaa, oo waddamadii aad ku kala dhex firdheen baan idinka soo ururin doonaa, oo waxaan ku siin doonaa dalka reer binu Israa'iil . oo waxay halkaas ka fogaayn doonaan waxyaalaha karaahiyada ah oo dhan iyo waxyaalaha karaahiyada ah oo dhan. ¹⁹ Oo markaasaaan iyaga siin doonaa isku qalbi, oo ruuk cusubna waan gelin doonaa, oo jidhkaadana qalbi dhagaxa ah ayaaan ka bixin doonaa, oo waxaan siin doonaa qalbi jiidh, ²⁰ si ay qaynuunnadaayda ugu saadnaan oo ay xukuumadaayda u ka jiyaan samee iyaga: oo waxay ahaan doonaan dadkaayga, anna waxaan ahaan doonaa Naahood. ²¹ Laakiinse Gayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay, Kuwa qalbigoodu raaca damacyada waxyaalahaada karaahiyada ah iyo waxyaalahaada karaahiyada ahba falimahaada ayaaan madaxooda kaaga abaalmarin doonaa. (Yexesqeel 37:1-21)

Reer binu Israa'iil oo qabiilayinka reer binu Israa'iil mar dambe ma kala firdhi doonaan, laakiinse waxay addeeci doonaan qaynuunnada Naah oo waxay joojin doonaan cunidda waxyaalaha karaahiyada ah (Laawiyiintii 3; Shaarciga Kunuqashadiisa 14).

U fiirso waxyaalahaan soo saada ee Gabuurada ee ku saabsan in jiidka baqortooyada Naah:

²¹ Dunida daroofyadeeda oo dhannu waxay soo xusuusan doonaan oo u soo jeesan doonaan Rabbiga, oo qabiilayinka quruumaha oo dhannu waxay ku sujuudi doonaan hor-aaada. ²² Jilayn, baqortooyada waxaa leh Rabbiga, Oo isagu wuxuu u taliyaa quruumaha. (Gabuuradii 22:27-28)

⁵ Carshigaagu, Naahaw, waa weligiis iyo weligiis: Usha kaqanimada waa usha baqortooyadaada. (Gabuuradii 45:5)

¹ Rabbiga gabay cusub ugu gabay! Dadka dhulka oo dhamnaa, Rabbiga u gabay.

² Rabbiga u gabay, oo magiciisa ammaan: Maalin ka maalinba injiilka badbaadadiisa ku waadiya. ^{Ammaaniisa} quruumaha dhexdaada ka sheega, yaqabbiisana dadnuga oo dhan ka dhex sheega. (Gabuuradii 96:3-3; sidoo kale cf.) [Aariikhadii 16:23-24)

³ Rabbigow, shuqulladaada oo dhamnu way ku ammaani doonaa. Oo quduusiintaaduna way ku ammaani doonaa. ¹ Waxay ka hadli doonaa ammaan-ka baqortooyadaada, Oo waxay ka hadli doonaa xooggaga, ² Si ay binu-aadamiga u ogeysiyaan falimihisa waaweyn. Iyo haybadda ammaan-ka badan oo baqortooyadiisa. ³ Baqortooyadaadu way baqortooyo daciin ah, Oo dawladdhimaadaduna way waarta-ka tan iyo ab ka ab. (Gabuuradii 146: 11-13)

Qurayaal kala duwan oo ku sugan Axdiiga Hore waxay ka soo waxyi ka qoreen dhinacyada baqortooyada (musqulaha ahayn Yexesqereel 21:33; Cabadiyaha 2; Miikaah 4:7).

Haddaba, markuu Ciise bilaabay inuu wax bano injiilka Baqortooyada [laah, dhexaystayashiiisii dhawaa waxay lahayeen xoogaa aqoon ah fikradda aas-aasiga ah.

4 maata horeu fumahe kereke e lumelang cdebeleng?

[In kasta oo qaar badan ay u dhacmaan sida injiilka oo kale oo ah marka wanaagsan ee ku saabsan shaahsiga Ciise, waqiiyadu waxay tahay in xerta Ciise ay bareen injiilka Baqortooyada [laah. [Aasi way fariinta uu Ciise keenay.

Rasuul Bawlas wuxuu wax ka qoray Baqortooyada [laahay iyo Ciise:

²⁴ Ua isna wuu galay sunagugga oo geesinimo ku hadlay intii saddex bilood ah, isagoo dadka ka fikiraya oo wax ka dhacdhicinaya wayyaaladii baqortooyada Naah (Falimaha Rasuullada 19:8).

²⁵ Ua runtii, iminka waxaan garanayaa dhamaantii, oo aan ku dhex waacdiyey baqortooyadii Naah. (Falimaha Rasuullada 21:25).

²⁶ Haddaba goortay maalin u qabteen, qaar badan baa haygiisa ugu yimid, oo wuu u sharraxay oo uga marhaati furay baqortooyadii Naah, isagoo wax Ciise ku caddaynaya sharcigii Muuse iyo nebiyadaba subaxdii ilaa fiidkii. ²⁷

²⁷ isagoo ku waacdiyaya baqortooyada Naah oo baraya wayyaalaha ku saabsan Rabbi Ciise Masiix, isagoo aan ninna u diidin (Falimaha Rasuullada 28 : 23,31).

Fiira u yeela in Baqortooyada Naah aanay ahayn Ciise oo keliya (inkasta oo uu isagu qayb weyn ka yahay), sida Bawlos u baray Ciise si ka duwan waxa uu baray oo ku saabsan Baqortooyada Naah.

Bawlos wuu kalsoo taas ugu yeedhay in jiilka Naah, laakiin taas weli waxay ahayd in jiilka baqortooyada Naah.

²⁸ Waxaanuu idinku waacdinay in jiilka Naah ²⁹ inaad u socotaan si istaahila Naaha idiin yeedhaya baqortooyadiisa iyo amaanatiisa. ( ) [esalonika 2:9 , 10)

Bawlos wuu kalsoo ugu yeedhay in jiilka Masiixa (Roma 11:6). ³⁰ Fariinta wanaagsan ee Ciise, fariinta uu baray.

Ha fiirso in aanay si fudud u ahayn in jiilka ku saabsan shaqsiyada Ciise Masiix ama ku saabsan badbaadada shaqsi ahaaneed. Bawlos wuu yidhi in jiilka Masiixa waxaa ka mid ah addeecidda Ciise, soo labashadiisa, iyo wukunka Naah:

⁶ „[Naah inuu dhibka ku abaal mariyo kuwa ku dhiba, ⁷ iyo inuu ku siiyo kuwa dhibban oo nala nasa markii Rabbi Ciise samada laga soo muujiyey mala'igihiiisa xoogga badan, ⁸ oo dab ulalaya oo ka aargoosanaya kuwa aan [Naah aqoon iyo kuwa aan addeecin injiilka Rabbiigeenna Ciise Masiix. ⁹ Kuwan waxaa lagu ciqaabi doonaa baabbi'in weligeed ah oo kagga Rabbiiga hortiisa ka imanaysa iyo kagga amhaanta xooggiisa, ¹⁰ oo maalin-taas markuu yimaada in lagu amhaano quduusiintiisa, iyo in lagu amhaano kuwa rumaysatay oo dhan, maayaa yeelay, markhaati-furkayagu waa markhaati-furkayaga, dhexdiinna waa la rumaysatay (2 [esaloniika 7:6-10).

Axdiga cusubi wuu muujinaya inay baqortooyadu tahay wax aynu heli doonna, ee maaha inaynu iminka si buuxda u haysanna.

¹⁰ Waxaynu helaynaa baqortooyo aan la gariirin karin (Gibraaniyada 12:28).

Waaan fahmi karnaa oo sugi karnaa inaan ka mid dhacanno Baqortooyada [Naah hadda, laakiin si buuxda uma gelin.

Bawlas wuu si gaar ah u kaqiijiyay in qofku uusan si buuxda u gelin Baqortooyada [Naah sida bani'aadam dhimanaya, sida ay dhacdo sarakicidda dabadeed :

⁵⁰ Haddaba waxaan leeyahay, walaalayaalaw, Jidhka iyo dhiigga ma dhaxli karaan baqortooyada [Naah; sidaa kate musuq-maasuq ma dhaxlo musuq-maasuq. ⁵¹ Bal eega, waxaan idiin sheegayaa wax qarsaan, Kulligayna ⁵² ma wada wada seexan doonna, laakiin dhamaanteen waannu is beddeli doonaa. Waaayo, buunku waa dhawaaqi doonaa, oo kuwii dhintayna qudhunla'aaan baa la sara kicin doonaa, waanaa layna beddeli doonaa (1 Korintus 15:50-52).

¹ Haddaba waxaan kugu dhacrinaya [Naah hortiisa iyo Rabbi Ciise Masiix, kan xukumi doona kuwa naal iyo kuwa dhintayba muqashadiisa iyo baqortooyadiisa.

(2 [imoteyas 4:7).

Bawlas taas kaliya ma barin, laakiin inuu Ciise boqortooyada u dhiibi doono [raaha Aabbaha ah:

²⁰ Laakiin hadda Masiix ayaa kuwii dhintay ka soo sara kacay, oo wuxuu noqday midhaha ugu horreeya ee kuwii dhintay. ²¹ Waxaana, hadday dhinashadu nin ku timid, sarakicidda kuwii dhintayna nin bay ku timid. ²² Waxaana, sida dhammaan Aadan ugu wadda dhintaan, sidaas oo kalaa dhammaan Masiix loogu wadda noolaaan doonaa. ²³ Laakiin mid kastaa siduu u ahaada, Masiix midhaha ugu horreeya, dabadeedna kuwa Masiix markuu yimaada. ²⁴ Markaasaa dhammaadku iman doonaa markuu boqortooyada u dhiibo [raaha Aabbaha ah, markuu baabbi'iyu dhammaan amarrada iyo xoogga oo dhan. ²⁵ Waxaana, waa inuu wax wukuma ilaa uu caddawayayasha oo dhan cagihiiisa hoostaada geliyo. (1 Korintus 15:20-25).

Bawlas wuxuu ka soo baray in kuwa kaqaa daran (kuwa jebiyaa) ayaan dhaxli doonin boqortooyada [raah.

⁹ Miyaadnaan garanaynin in kuwa aan kaqaa ahaayn dhaxli doonin boqortooyada [raah? Yaan la khiyaanayn. Ama dhillayayasha, ama kuwa sanamyaada caabuda, ama dhillayayasha, ama khiyaalinta, ama khiyaalinta, ¹⁰ ama tuugag, ama kuwa wax faa'iida ah, ama kuwa salkhacama, ama kuwa wax caayaa, ama wax duma ma dhaxli doonaa boqortooyada [raah (1 Korintus 6:9-10).

¹⁹ Haddaba shuqullada jidhku waa bayaaan, kuwaas oo ah: sinada, sinada, wasalkhimaada, sinada, ²⁰ sanam caabudidda, siwarka, nacaybka, murannada, wasalkhimaada, caadada, damacnimaada, ²¹ wasalkhimaada, dilid, salkhacannimo madadadalo, iyo wixii la mid ah: Waxaan hore idiinku sheegayaa, sidaan waagii hore idiinku sheegay, kuwa waxyaalahaan oo kale yeela ma dhaxli doonaa boqortooyada [raah (Galatiya 5:19-21).

⁵ Waxaana, aan waaad garanaysaan in dhillay ama qof wasalkh ah ama nin hunguri weynu yahay oo sanam caabudaa uusan innaba dhaxal ku lahayn boqortooyada Masiix iyo [raah (Efesos 5:5).

yihiiin oo ay iyagu ka tashadaan wanaagga iyo xumaanta. Haa, ka dib markii Ciise yimid, magaciisa waxaa inta badan ku lifaaqan in Injiillada been ah oo kala duwan - tani waa ay sii socotay oo waxay sii socan doontaa ilaa wakhtiga ka gees ah ugu dambeeya.

Hadda oo ku soo laabataay waagii Rasuul Bawlos, injiilka beenta ahi wuxuu asal ahaan ahaa ruugacddaagii nunta iyo qaladka. Gnostics asal ahaan waxay rumaysatayeen in aqoonta gaarka ahi ay tahay waxa loo baahan yahay si loo helo fahanka ruumiga ah, oo ay ku jirto badbaadada. Gnostics waxay u jan jeersadeen inay rumaysatayeen in waxa jidhku sameeya aanay ahaayn natiijo gaar ah oo waxay ka soo horjeedaan addeecidda [raah arrimaha sida sabida maalinna taddabaad. Mid ka mid ah haggamiyeyashaa beenta ah wuxuu ahaa Simon Magus, kaas oo uu u digay Rasuul Butros (Falimaha Rasuullada 8:18-21).

Laakiin ma fududa

Axdiga Gusubi wuxuu kujiinayaa inuu Filibos baray Baqortooyada [raah:

⁵ Markaasaa Filibos wuxuu tegey magaalada Samariya, oo wuxuu dadka ku wacdiyey Masiix. ²² Waxay rumaysateen Filibos markuu ku wacdiyey waxyaalihii ku saabsanaya baqortooyada [raah (Falimaha Rasuullada 8: 5, 22).

Laakiin Ciise, Bawlos iyo xerehii waxay baray inaanay fududayn geli-aanka baqortooyada [raah.

²⁴ Ciise gaaruu arkay inuu caatal kun yahay, wuxuu yidhi, Kuwa hadanka ah waa ku adag tahay inay baqortooyada [raah gacan! ²⁵ Waxayna nin hadan ah inuu baqortooyada [raah galo waxaa ka hawl yar in awo irbad dalaalka ka dusa.

²⁶ Kuwa maqalaya waxay yidhaahdeen, Haddaba yaa badbaadi kara?

²⁷ Laakiin wuxuu yidhi, Waxa aan dadka u suurtoobin, [raah waa u suurtooban. (Luukas 18:24-27)

²² 'Jilaa inaynu dhibaatayin badan ku galhaa baqortooyada [Laah ' (Falimaha Rasuulada 74:22).

³ Jilaa naga waajib ah, walaalayaalaw, inaanu mar walba aawadiin [Laah ugu mahad naqno sida ay tahay

Jilaa ku habbaan tahay, maxaa yeelay, rumaysadkiinnu aad buu u kordhayaa, jacaylka dhammaan tiinna waa badnaanayaa, ⁴ sidaas daraaddeed waxaanu idinku faannaa kiniisadaha [Laah dhexdaada iyo rumaysadkiinna aad u dulqaaddeen silacyada iyo dhibaatoyinka aad u adkaysateen oo dhan. ⁵ Haa's oo ah markhaati furka wukunka kaqaa ah oo [Laah, in la yidinku tiriyu kuwa qumman baqortooyada [Laah, oo aad aawadood u xanuunsateen. ⁶ Maxaa yeelay, waa wax kaqaa ah [Laah hor'iisa inuu dhib ku abaalgudo kuwa idin dhiba, ⁷ iyo inuu ku siiyo kuwa dhibban, markii Rabbi Ciise samada laga soo muujiyo mawla'igihiiisa xoogga badan, (2 [esaloniika 7:3-7).

Dhibaatoyinka jira daraadood, qaar uun baa hadda loo yeedhay oo la doortay walxiga inay qayb ka noqdeen (Maayns 22:7-74; Yooxanaca 6:44; Cibraniiyada 6:4-6). Kuwa kale ayaa mar dambe loogu yeedhi doonaa, sida Baybaalku muujinayo in kuwa 'kuwa ruuxa ka qaldamaa ay garwaqsaan doonaa, kuwa cabanayana wax bay baran doonaa' (Shacyaah 29:24).

Rasuul Buuras wuxu baray in baqortooyadu ay weligeed wacato, iyo in injiilka [Laah si adag loo addeeca, haddii kale waxaa jiri doonaa wukun:

⁷⁰ Sidaas daraaddeed, walaalayaalaw, aad ugu dadaala inaad u yeedhaan iyo doorkiinna, waayo, haddaad waxyaalahaas samaysaan weligiin ma xurunxurroon doonaan. ⁷¹ Jilaa'yo, sidaasaa la yidinku siin doonaa geliatanka baqortooyada da'awiska ah oo Rabbi'geenna iyo Badbaadiyeheenna Ciise Masix (2 Buuras 7:70-71).

⁷¹ Jilqaya, waxaa yimid wadhtigii xukunka guriga [Laah ka bilaabi lahaa: [Da hadday marka hore inagu bilaawdaan, maxaa dhamaadkaadu ahaan doonaa kuwa aan addeecin injiilka [Laah? (1 Buuro 4:71).

Huubta ugu dambeyna ee Baybalka iyo Baqortooyada

Baybalku wuxuu ina barayaa in ⁷²[Laah yahay jacayl⁷² (1 Yooxaanaa 4:16) Ciisena waa [Laah (Yooxaanaa 3:14) Baqortooyada [Laahay waxay yeelan doonaa baqor jacayl ah oo sharciyadiisu taageeraan jacaylka ee ma aha nacayb. (Muujintii 22:14-15).

Baybalku waxa kale oo uu muujinayaa in [Laah soo diri doono mala'ig ku wacdiyi doonaa injiilka da'ima ah ee baqortooyada [Laah (Muujintii 14:6-7) ka dibna mala'ig kale si ay u eilmaanta in kasta oo ay u muuqato mid weyn, haddana Baabuloon way dhacaysaa (Muujintii 14:8-9). Fariimachani waxay noqon doonaa kaqiijin ka sarraysa injiilka in dunidu ay hore u heli doonto marag ahaan oo ay u eegi doonaa amimo 'dadka faraha badan' ee u imanaya [Laah inta lagu jiro dhamaadka (Muujintii 7: 9-14). Si ka duwan awoodda u dambaysa ee Baabuloon ee soo kici doonaa oo dhici doonaa (cf. Muujintii 18:1-18), wejiga u dambeyna ee baqortooyada [Laah waa weligiis

⁷⁵ Markaasaa waxaa ka dhawaajisay mala'igtiisii taddabacad, oo waxaa samada ka yeedhay cadad wacweyn, oo waxay lahayeen, Baqortooyayinkii dunidu waxay noqdeen baqortooyayinkii Rabbigeenka iyo Masixiiska, oo isna baqor buu ahaan doonaa weligiis iyo weligiis. (Muujintii 13:5).

Ciise ayaa baqortooyadii ku wuxuu doonaa! Baybalkuna wuxuu daaha ka qaaday laba marag oo kala ah:

⁷⁶ Da khamiiska iyo bawdaaisana wuxuu ku lahaa marag ku qoran, BODURKA BODURKA IYO SAALKA SAALKA (Muujintii 19:15).

Laakiin Ciise ma yahay kan keliya oo wuxuu doonaa? U fiirsada wuducan:

⁴ Uu markacasaan arkay carshiyo, oo waxay ku fadhiisteen, oo wukun baq iyaga la saaray. Markacasaan arkay nafaha kuwii madaxa laaga gaayay markacaatiifurkaada Ciise iyo ereyga Naah aawadood, oo aan caabudin bahalkii ama ekaantiisa, oo aan calaamadadiisii wejigaada iyo gacmahaada taana ka helin. Uu waxay la noolcayeen oo ay Masiix wax la wukumayeen kun sannadood . . . ⁵ Waxaa barakaysan oo quduus ah kan ka qayb galo sarakicidda kowaad dhimashada labaad amar kuma laha, laakiin waxay wadadaddu u ahayn daanacan Naah iyo Masiix, oo waxay isaga wax la wukumi daanacan kun sannadood (Muujintii 20: 4,5).

Masiixiyiinta runta ah ayaa la sarakicin daanaca si ay Masiix ula wukumayan kun sano! Waxaa yeelay, baqortooyadu weligeed way watari daanaca (Muujintii 13), laakiin wukunkaas la sheegay wuxuu ahaa kun sano oo keliya. Tani waa sababta aan hare ugu eilmaamay tan waajigi kowaad ee baqortooyada - waaji, kun sano, waaji ka soo harjeeda kan ugu dambeeya, ruuxa badan, waaji.

Dhawr dhacdo ayaa ku taxan kii-taabka Muujintii sida dhacaya inta u dhaxaysa kun-sano iyo wejiyada u dambeeya ee Baqortooyada Naah:

¹ Haddaba markii ay kunka sannadood dhammaatay, Shayddaan baq xabsiga laga sii dayn daanaca, ² oo wuxuu u soo bixi daanaca inuu khiyaaneeyo quruumaha deggan dhulka afartiisa gees, oo ah Juuj iyo Maa juuj, inuu iyaga u soo ururiyo dagaalka, oo tiradooduna ay dhan tahay. Ciidda badda. ³ Markacasaan arkay carshi weyn oo caad iyo kii ku fadhiiyey, oo wejigiisa dhulkii iyo samadii ay ka carareen. Meelna taana helin. ⁴ Uu haddana waxaan arkay kuwii dhintay, yar iyo weynba, iyagoo Naah haritiisa taagan oo buugacag laga furay. Markacasaa waxaa la furay kii-taab kale oo ah kii-taabka nalasha. Uu kuwii dhintayna waxaa lagu wukumay sidii shuqulladoodu ahaayeen iyo waxyaalihii buugacag ku qornaa. ⁵ Uu baddiina waxay soo daysay kuwii dhintay oo dhexdeeda ku jiray: Uu iyagii waxaa lagu wukumay nin kasta sidii shuqulladiisu ahaayeen. ⁶ Markacasaa dhimashadii iyo Hada-dees waxaa lagu dhex wuuray baddii dabka ahayd. Tani waa dhimashadii labaad. ⁷ Uu ku aha kii aan laga helin isagoo ku

qoraaan kitarabka nalasha waxaa lagu dhax furay baddii dabka ahayd (Muujintii 20:7-8, 11-15).

Buugga Muujintii wuxuu muujinayaa in ay jiri doonto weji dambe oo iman doona xukunka kun sano ka dib iyo dhimashada labaad ka dib:

¹ Haddaba waxaan arkay samo cusub iyo dhul cusub, wayyo, samadii hore iyo dhulkii hore way dhamaadeen. Sidoo kale ma jirin bad kale. ² Markaasaaan arkay magaalada quduuska ah oo Veruusaaalem cusub, oo samada ka soo degaysa kagga [Laah, iyadoo loo diyaariyey sidii araaasad ninkeedii loo sharraxay. ³ Oo haddana waxaan samada ka maqalay cad weyn oo leh, Bal eega, taambugga [Laah wuxuu la jiraa dadka, oo isna wuu la jaagi doonaa iyaga, oo waxay ahayn doonaaan dadkiisii. [Laah qudhiisa ayaa iyaga la jiri doona oo wuxuu ahayn doonaa [Laahood. ⁴ Oo [Laah indhahooda ilaa kaseuu ka tirtiri doonaa: Mar dambe ma jiri doonaaan dhimasho iyo murug iyo oohin toona. Raanuun dambe ma jiri doona, wayyo, waxyaalihii hore way dhamaadeen. (Muujintii 21:1-4)

¹ Oo wuxuu i tusay webi saafi ah oo biyaha nalasha ah oo u dhacaya sidii crystal oo ka soo baxaya carshigii [Laah iyo Janka. ² Oo jidkiisa badhtankiisa iyo webiga dhankiisaanba waxaa ku yiil geedkii nalasha, oo wuxuu dhali jiray laba iyo toban midho, oo geed kastaba midhihiisa buu bixin jiray. Galeemihii geedku waxay ahayeen kuwo lagu bagstiiyo quruumaha. ³ Oo mar dambe naclad ma jiri doonto, laakiinse waxaa halkaas ku jiri doona [Laah iyo Janka carshigooda, oo addaamadiisuna isagay u adeegi doonaa. ⁴ Oo waxay arki doonaaan wejigiisa, oo magiciisuna wuxuu ku olli doonaa wejigooda. ⁵ Oo halkaas habeen ma jiri doona, oo uma baahna taambad ama iftiin qorraxda, wayyo, Raabbiga [Laaha ah ayaa iyaga iftiimiya. Oo iyana baqar bay ahayn doonaaan weligood iyo weligood. (Muujintii 22:1-5)

Bal u fiirso in baqortooyadan, oo ah kun sannadood *dabadeed*, ay ku jiraan addaamadii [Laah oo waarta weligeed. Magaalada quduuska ah oo samada lagu hagaajiyey, samada way ka bixi doonaa, oo dhulkay ku soo degi doonaa. Tani waa

bilawga wejiga ugu dambeyna ee Buqortooyada Ilaahay. Waxa qeeli aqan xanuun iyo rafcaad badan lahayn!

Kuwa camalka qabsaw waxay dhaxli doonaan dhulka (Maatayns 5:5) iyo wax walba (Muujintii 2:7). Dhulka oo ay ku jirto magaalada quduuska ah oo karkeeda ku jiri doontaa ayaa ka noonaan doona, maxaa yeelay, jidanka Ilaah waa la samayn doonaa. Ugaal taas:

⁷ Dawladnimadiisa iyo nabaddu way badnaan doonaan dhammaad ma ay ahaan doonaan (Ishaaciyah 9:7).

Sida cad waxaa jiri doona kabac ka dib markii wejiga ugu dambeyna ee Buqortooyada Ilaah uu bilawdo iyadoo dhammaan ay addeeci doonaan dawladda Ilaah.

Tani waxay noqon doontaa waqtiga ugu quruxda badan:

⁹ Laakiin sida qoraa, [shu ma arag, dhegta ma maqalin, Qu dadka qalbigiisa ma gelin waxyaalihii Ilaah u diyaariyey kuwa isaga jecel. ¹⁰ Laakiin Ilaah baa inoogu muujiyey Ruumiisa (1 Korintos 2:9-10) Waxa walxiga jacaylka, farxadda iyo raaxada weligeed ah. Waxay noqon doontaa waqti caajib ah! Buqortooyada Ilaah waxay samayn doontaa dagaal aad u wanaagsan. Miyaadan rabin inaad qaybtaada ku yeelato?

5. [Elhahise ha oruutisa hore a tsebe ka umelo ee hoo babeli na kereke ke ha ruta

Maqalimintii hore ee Masixiiska miyay u malaynayeen inay ahaayd inay in jilka ku wacdiyaan Buqortooyada dhabta ah ee Ilaah?

Haa

Sannada ka hor, mukadara uu jeediyay Professor Bart Ehrman oo ka tirsan Jaamacadda North Carolina, wuu ku celceliyay, oo si sax ah, u caraabka ku adkeeyay in si ka duwan inta badan ee Masixiyiinta sheegta maanta, Ciise iyo kertiisii hore ay

ku dhawaaqeen Baqortooyada Ilaah. In kasta oo fahanka guud ee Dr. Ehrman ee Masixiyadda uu si weyn uga duwan yahay kan Hantiisadda *sii saczka* ee Ilaah, haddana waxaan ku heshiin karnaa in injiilka baqortooyadu yahay wixii Ciise qudhiisu ku dhawaaqay iyo xer-tiisii. Waxaan sidoo kale ku heshiin doonnaa in qaar badan oo Masixiyiin shereganaya maanta aysan ku jirin. taas fahan.

Qoritaanka Axdiya Gusub ee Ugu Da'da weyn iyo Waxdiga

Baqortooyada Ilaah waxay ahayd qayb muhiim ah oo ka mid ah waxa lagu andacoonayo inay tahay 'wacdigi' Masixiga ah ee ugu da'da weyn ee noolaa' (Holmes M.J. Ancient Christian German. The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations, 2nd ed. Baker Books, Grand Rapids, 2004, bogga 702). Waxdigan *Masixiga ah ee Qadiimiga ah* waxa uu ka kooban yahay weedhahan ku saabsan:

⁵⁵ Jaleelba waxaad og tihiin, walaalayaalaw, in joogitaankayagu dunida jidhku yahay wax aan waxba tarayn oo baddal ah, laakiin ballanka Masixi waa weyn yahay oo yaab leh, ku nasto baqortooyada imaanaysa iyo nalasha weligeed ah.

Haddalka kore wuxuu muujinayaa in baqortooyadu aysan hadda ahayn, laakiin ay iman doonto oo ay weligeed ahayn doonto. In'taa waxaa dheer, wacdigan qadiimiga ah wuxuu leeyahay:

⁵⁶ Ra'aa nimankan xaqa ah oo kuwan oo kale ah hadday ayan karin inay carruurtooda ku badbaadiyaan falimahooda xaqa ah, haddaba bal maxaa huba oo aynu ku helaynaa gelitaanka baqortooyada Ilaah haddaynaa baabtiiskeenna dhawrin oo dahir ah oo aan ni'jays lahayn? Ama bal yaa nno doodi doona haddaan layna helin incannu shuqullo quduus ah oo xaqa ah haysanna? ⁵⁷ Haddaba aynu isjeclanna si aynu dhammantaan u galno baqortooyada Ilaah. ⁵⁸ Haddaba haddaynu og nahay waxa Ilaah hortiisa ku qumman, waxaynu geli doonnaa baqortooyadiisa oo waxaynu heli doonnaa ballamadii aan dhegtu maqlin, oo aan ilna arag, ama aan dadka qalbigiisu maqaynaynin.

²²⁾ Haddaba ayuu saacadda saacada ka dambaysa boqortooyada [raah ku sugna jacey] iyo waqniimo, waayo, garan mayno maqalinta [raah soo muuqda. ^{22:5} wuxuu yidhi, Boqortooyada Aabbahay way iman doontaa.

Qdhaahyada kor ku xusan waxay muujinayaan in jaceybka loo maro nolos sax ah loo baahan yahay, in aynaan weli gelin Boqortooyada [raah, iyo in ay dhacdo ka dib maqalinta [raah muujinta - taasii waa ka dib markii Ciise soo laabtay mar kale. Jaka boqortooyada Aabbaha iyo boqortooyada ma aha oo kaliya Ciise.

Jakaa xiiso leh in waadiga ugu da'da weyn ee Masixiyiinta ah ee [raah u oggolaaday inuu noolaada inuu baro isla Boqortooyada [raah ee Axdiiga Cusubi baro iyo Kaniisadda *Joogetada* ah ee [raah hadda wax baro (waxaa suurtagal ah in ay ka iman karto kaniisadda dhacdo ah ee [raah, kaakiin Aqoontayda kaddidan ee Giriigga ayaa kaddidaysa awoooda aan u leeyahay in aan sampeeyo caddayn adag).

Hagaamiyayaasha Kaniisadaha Qarnigii Labaad iyo Injiilka Boqortooyada

Jaka in la ogaadaa horraantii qarnigii 2aad ⁱⁿ Papias , oo ah maqaalka Kuuxanaca iyo saxiibkii Polycarp oo loo xigeliyey inuu yahay quduuska Roman Catholics, baray boqortooyadii kun sano Eusebius wuxuu qoray in Papias baray:

... waxaa jiri doona kun-sano ka dib sarakiidda kumii dhintay, marka wukunka shakhsi ahaneed ee Masixi lagu dhisi doono dhulkan. (Fragments of Papias , JI. Sidoo kale eeg Eusebius, Taariikhda Kaniisadda, Buugga 3, 399[39, 39])

Papias wuxuu baray in tani ay naqon doonto walxte aad u badan:

Sidaas oo kale, wuxuu yidhi in hadhuudh sarreen ah ay taban dhali doonto

kun saboota, kan saboota adda addaa Jn kun, kan ta'an yoo ta'u, minkaneessu danda'u: iyo in eufaxa, iyo iniinaha, iyo cawska ay ka soo bixi lahayeen saami isku mid ah: iyo in xayawanka oo dhan, oo markacas daa'ayay

oo keliya wax-saasaarka dhulka, ay naqan doonaan kuwa nabad iyo wada noolcansha, oo ay si qumman uga dambeyaan dadka. ¹ Waxay waxyaalahaan u markhaati furayaan Papias, oo ah nin qadiimi ah, kaas oo ahaa maqalka John iyo saxiibkii Polycarp, buugaagtiisa afaraad; waayo, shan buug ayaa isaga uu curiyey... ² (Fragments of Papias, [1])

Waxqadda Axdiiga Gusub ee damba ee loo diray dadka Harintus waxay leedahay:

^{42:3} Rasuulladu waxay inoogu heleen injiilka kagga Rabbi Ciise Masiix; Ciise Masiix kagga Naah buu ka soo diray. Haddaba Masiixu wuxuu ka yimid kagga Naah, rasuulladiina waxay ka yimaadeen Masiixka. Haddaba labadaaduba waxay ku yimaadeen doonista Eebbe siday u kala harreeyaan. Haddaba intay amar qaatteen oo sarakiidda Rabbigeenna Ciise Masiix aad ugu hubateen, oo ereyga Naah lagu hubiyey Ruuka Quduuska ah, markasay waxay la baxeen injiilka in baqortooyada Naah imanaysa.

Polycarp ee Shyma wuxuu ahaa haggacamiye Masiixi hore, kaasoo ahaa xeradii Yookanaca, oo ahaa kii ugu dambeyay rasuuladii asalka ahaa ee dhintaa. Polycarp c. 120-135 AD baray :

Waxaa barakaysan masakiinta iyo kuwa xaqnimada aawadeed loo silciyo, waayo, baqortooyada Naah iyagaa leh. (Polycarp. Waxqad ku socota Filiboy, cusbka [1]. Laga soo bilaabo *Aabayaasha Ante-Nicene, Volume 1* sida ay tafatireen Alexander Roberts & James Donaldson. Daabacaad Ameerika, 1985)

Haddaba innagoo og inaan 'Naah laguna majaa jilaan,' waxaa nagu waaajib ah inaan u socanno si istaahila qaynuunkiiisa iyo ammaantiisa. ruuxa: 'iyo' kuwa sinaysta, ama nacasyada, ama kuwa ku wadgudba binu-aadmiga, ma dhawli doonaan baqortooyada Naah, ' ama kuwa sameeya waxyaalo aan qummanayn oo aan qummanayn. (ibid, cusbka [1])

Haddaba ayuu isaga ugu adeegna baqdin iyo cabsi oo dhan siduu isagu inagu amray, iyo rasuulladii injiilka nagu waacdiyey, iyo nebiyadii horay u sii sheegay inaan shaha Rabbiga. (ibid, c. 10, kutubka 11)

Sida kuwa kale ee Axdiiga Cusub, Polycarp wuxuu baray in kuwa xaq ah, ma aha kuwa jebiya amarka, ay dhaxli doonaan Baqortooyada Naah.

Kuwa soo socda ayaa sidan kale la sheegay in ay bareen Polycarp:

Gabaida soo socotana wuxuu yidhi: Carruurta Naah gacaliyaydow, waan idin baryayayay, waan idin baryayayay. Waxaan idinku dhaciyey markii wadaaddada kiniisaddu joojeen, oo haddana waxaan dhammaan idinka waaninayaa inaad si quruxsan oo istaahilaan ugu socotaan jidka Rabbiga... *Soo jeeda* oo mar kale *diyaa ahaada*, kagga jacaylka midba midka kale u qabo, inaaninkiisu wuxuu si lama filaan ah u muuqdaa sida hillaac degdeg ah, wukunka weyn ee dabka, nalasha weligeed ah, iyo baqortooyadiisa aan dhimnayn. Oo wax kasta oo aad Naah baray oo dhan garanaysaan markaad baadhaysaan Qorniinka waxyiga, waxaad qalbiyadiinna ku wardhan ehiin qalinka Ruuxa Quduuska ah in qaynuunnadu idinku sii jiraan iyagoo aan idlaan karin. (Nalashii Polycarp, kutubka 24. JB Lightfoot, Aabbayaasha Rasuulada, c. 32, 1889, bogga 488-516)

Melito ee Sardis, oo ahaa haggaciyaha Kaniisadda Naah, c. 170 AD, baray

Waxay, sharcigii injiilka lagu soo daabacay, kan duugga ah oo ku cusub kan cusub oo Siyaan iyo Yerusaleem ka soo baxaya. oo qaynuunku wuxuu ku soo baxay nimca, iyo caynkii bahalka dhammeeyey, iyo wankii ku jiray Jiilka, iyo idaha oo nin ku jira, ninkiina kagga Naah

Lacakiin injiilku wuxuu naqday sharaxaadda sharciga iyo sharcigiisa

oo fiinta, halka kaniisaddu naqatay balharka runta.

Kanu waa kii inaga samatabbixiyey addaannihadii oo ino gaadhnay kariiyad, guddurkii oo iftiin u soo baxay, dhimashadana noloshiisii nno galnay, oo innaga samatabbixiyey baqortooyo weligeed ah. (Melito . *Homily On the Passover* .

Haddaba, Baqortooyada Naah waxaa loo yaqaanay inay tahay wax weligeed ah, oo aan si fudud u ahaayn Kaniisadda Masiixiga ama Kaataliga ee hadda oo ay ku jirto sharciga Naah.

Qoraal kale oo dabayaaqadii qarnigii labaad ah ayaa dadka ku waaniyay inay eegaan baqortooyada:

Haddaba midkiinna yuusan mar dambe is-yeelyeelin , yuusan dib u eegin, kaakiin isagoo ixtiyaar u ah inuu injiilka baqortooyada Naah ugu dhawada. (Roman Clement. *Aqaansiga, Buugga 2, Cuubka 2[2]*). Waxa laga soo xigtay Aabayayasha Ante-Micene, Volume 8. Waxaa tafatiray Alexander Roberts & James Donaldson. *Dabacaaqad Ameerika, 1886*)

Intaa waxaa dheer, iyada oo sida muuqata aysan ku qarin mid ka mid ah kaniisadda runta ah, bartamihii qarnigii labaad qoraalka cinwaanliisu yahay *Shepherd of Hermas* ee tarjumaadda Roberts & Donaldson wuu isticmaalay ereyga 'baqortooyada Naah' qaar iyo taban jeer.

Masiixiyiinta runta ah, iyo kaata qaar badan oo Masiixi sheegantaya, ayaa wax ka oga Baqortooyada Naah qarnigii labaad.

Ihita Catholic iyo Eastern Orthodox Saint Irenaeus wuu fahmay in sarakiidda ka dib, Masiixiyiintu ay geli doonaan Baqortooyada Naah. (fiirsu waxa uu qoray, c. 180 AD)

Waxaa, sidaas oo kale waa kaalka kuwa rumaystay, maxaa yeelay, Ruuka Quduuska ahu had iyo goor buu iyaga ku sii jira, kan lagu siiyey baabtiiska, oo kan aqbalana ha hayo, hadduu ku socdo runta iyo quduusnimada iyo kaqnimada iyo dulqaadashada. Waxaa, naftanu waxay leedahay sarakiidda kuwa

rumaystay dhexdeeda, iyadoo jidhku nafsa mar kale qaadanayo, oo ay la socoto xoogga Ruuxa Quduuska ah, oo la sara kiciyo oo galo baqortooyada [Aah . (Trenatus, St., Bishop of Lyon. Waxaa ka turjumay Armenian by Armitage Robinson. Bannaganbaxa Waxdiga Raasuullada cusbka 40-aad. Wells, Somerset, Oct. 1879. Sida lagu daabacay BULSHADA HORUMARINTA AQAANTA KALISTADKA. JUEW VORU: MAGMILLAN CO, 1920).

Teofilos kii Antiyolh wax baray:

Waxaanse musaa wanaaggiisa: Haddaan isaga ugu yeedho baqortooyo, waxaan ka hadlayaa amaan-tiisa... [saguse kana uu dhigin mid dhimanaya ama dhimanaya, laakiin, sidaynu kor ku sheegnay, labadaba wuu samayn karaa: hadduu u jantjeero waxyalaha aan dhiman karin, isagoo amarka [Aah ka jinaaya, uu isagu abaalgud ka helo dhimasho'adaan oo uu [Aah noqdo. (Teofilos, Hu Atonycus, 33, 227)

Haxa-ooligga, Hippolytus, harraan-tii qarnigii saddexaad, wuxuu qoray:

Uu waxaad heli doontaa baqortooyada jannada, kaaga, markaad nalashan qariibka ku ahayd, garaanaysay Baqarka jannada. Uu waxaad noqon doontaa wehel [Aahnimada iyo Masiiwa wax la wadaaga, oo aan mar dambe addoommo ku ahayn damacyada xunxun, oo aanad mar dambe cudur ku lumin. Waxay, waxaad noqotay [Aah, oo wax kasta oo aad ku xanuunsatay intaad nin ahayd, ayuu waxyalahan kuu siiyey, maxaa yeelay, waxaad ahayn jirteen wax dhimanaya: [Aah bay noqdeen, oo waxay dhaleen dhimasho'adaan. (Hippolytus. Beeniinta Dhammaan Bidcada, Buugga 2, cusbka 30)

Hadafka dadka laga leeyahay waa in la ilaahsiyo Baqortooyada [Aahay ee imanaysa.

Dhibaatoyinkii Qarnigii Labaad iyo Saddexaad

In kasta oo ay aqbalan baahsan, i qarnigii labaad, waxaa kacay haggamayaha riddada ah ee sharciga ka soo horjeeda oo la odhan jiray Marcian. Marcian wuxuu

baray wax ka gees ah sharciga Naah, sabtida, iyo baqortooyada dhabta ah ee Naah. In kasta oo uu diiday Polycomp iyo kuwa kale, waxa uu xidhiidh la lahaa Kaniisadda Rome in mudda ah oo u muuqday in uu saamayn ku leeyahay halkaas.

Qarnigii labaad iyo saddexaad, allegorists ayaa laga aasaasay Alexandria (Masar). Tusaalayaal badan ayaa ka soo harjeestay caqiidada baqortooyada imaanaysa. U fiirsu warbixinta ku saabsan qaar ka mid ah tusaalayaashaas:

Dionysius wuxuu ka dhashay qoys jahilli ah oo sharaf leh oo hadan ah oo ku nool Alexandria, wuxuuna wax ku bartay falsafadooda. Wuxuu ka tagay iskuulada jahilka si uu u noqdo arday Origen, kaas oo uu ku guuleystey mas'uliyadda dugsiiga catechetical ee Alexandria.

Clement, Origen, iyo dugsiiga Gnostic waxa ay kharribeen caqiidadii Qudduuska iyagoo adeegsanaya tafsiriinkooda caajibka ah iyo kuwa maldahan waxa ay nafteeda u heleen magaca 'Allegorists.' Jhepos wuxuu si fagaare ah ula dagaallamay Allegorists, wuxuuna ku adkaaystay inay jiri doonto xukunka Masiixka dhulka.

Dionysius wuxuu la murmay kerta Jhepos, iyo xisaabtiisa 'kacalad noocas ah oo hadda ka jirta baqortooyada Naah.' Tani waa markii ugu horreysay ee la sheego baqortooyada Naah ee ka jirta kacaladda hadda kaniisadaha.

Jhepos wuxuu canaan-ey qaladkooda, isagoo tusaya in baqortooyada jannadu aanay ahayn mid tusaalayaal ah, laakiin ay tahay baqortooyada dhabta ah ee Rabbigeenna soo socota ee sarakicidda iyo nalasha weligeed ah.

Sidaa darteed fikradda baqortooyadu waxay ku timaaddaa kacaladda hadda jirta waxa la raray oo lagu soo saaray dugsiiga Gnostic ee Allegorists ee Masar, AD 200 ilaa 250, qarni buuxa ka hor intaanay haggamiyaha kaniisadda Baqortooyada u iman in loo xigeliyo inay yihiin kuwa carshiga ku jira.

Clement waxa uu uurtaystay fikradda baqortooyada [Naah oo ah kaalad aqoonta mas'axeed ee runta ah ee [Naah. Origen wuxuu u dejiyay maane ruuxi ah oo ku qarsoon karaafka cad ee Qur'aanka . (Ward, Henry Dana. [Injiilka Baqortooyada: Baqortooyo Aan Ka Mid Ahayn Dunidan: Ma aha Adduunyadan: Laakiin inay timaada dalka jannada, ee sarakicidda kuwii dhintay iyo soo celinta Wax kasta. Waxa daabacay Claxton, Remsen & Haffepfinger , 1870, bogga 124-125)

Sidoo kale, halka Bishop Mepps baray injiilka Baqortooyada [Naah, wuxaaleycaalku waxay isku dayeen inay la yimaadaan been, waqiiqo yar, fahamkeeda. Bishop Apollinaris ee Hierapolis sidoo kale isku dayay inuu la dagaallamo khaladada allegorists isku mar. Kuwa run ahantii ku jira kaniisadda [Naah waxay u taagnayeen runta Baqortooyada [Naah ee dhacda ah taariikhda oo dhan.

Herbert J. Armstrong wuxuu baray injiilka Baqortooyada, oo lagu daray

Qarnigii 2aad, ^{hermann} Herbert J. Armstrong wuxuu qoray:

Waxayna waxay *diideen* injiilka masiixi... dunidu waxay ahayd in ay beddelato wax kale meesheeda. Waxay ahayd inay hindisaa *been abuur* Haddaba waxaynu maqalnay baqortooyada [Naah oo lagaga hadlay hadal qurux badan — dareen waanaagsan oo qulubta bin'aadmiga ku jira - oo laga dhigayo wax run ah oo aan waxba ahayn! Qaar kale waxay si khalidan u sheegeen in 'KALIGAY' ay tahay baqortooyada. . Mebi Danyeel, oo noolaa 600 oo sano ka hor Masiixi, wuxuu ogaa in baqortooyada [Naah ay tahay baqortooyo dhac ah - oo ah dawlad xukunta.

dhacda ah ee dhulka ...

Halkan ... waqo eilmanta [Naah ee waxa ay tahay Baqortooyada [LAHAH! 'Oo waagii baqorradan...' - waxay halkan ka hadlaysaa tubanka farood, qayb bir ah iyo qayb dhanba jaxaban ah. Tani, iyada oo la wadhihiyay waxsii sheegista Danyeel 7, iyo Muujintii 13 iyo 17, waxa ay eilmantaaysaa Maraykanka cusub

ee Qurub ee hadda samaynaya . . . [ndhahaaga hortooda. Muujintii 11:12 waxay si faahfaahsan u caddaynaysaa inay naqan doonto midaw **TUBAJI BODOR AHA BODORTOQOQULU** ah oo (Muujintii 11:8) soo naalayn doona Baqortooyadii hore ee Raamcaanka . . .

Markuu Masiixu yimaada, wuu iman doonaa isagoo ah **BODORHA** baqorrada, oo xukumi doona dunida oo dhan (Muujintii 19:11-16); Dacayeel wuu yidhi, baqortooyadiisa -- baqortooyada *Naah* , waa inay wada baabbi'iyaan baqortooyayinkan dunida oo dhan. Muujintii 19:15 waxay ku leedahay erayadan: "Baqortooyayinka dunidu *waxay naqdeen* baqortooyayinkii Rabbiyeenna iyo Masiixiisa, oo isna baqor buu ahaan doonaa weligiis iyo weligiis! Tani waa baqortooyadii **LAHAHA**. Waxa dhacayda dawladdaha hadda jira - haa, iyo xitaa Markaanka iyo quruumaha [ngiriiska. Oo markaas waxay naqan doonaan baqortooyayin - xukuumadda - Rabbi Ciise Masiix, oo markaas **BODORHA** baqorrada u taliya dhulka oo dhan. Tani waxay si buuxda u cadeeysaa waqtiyada ah in Baqortooyada **ALLE** ay tahay dawladda dhab ah. Waxaa sida ay Baqortooyada Haldayin u ahaayd **BODORTOO** - xitaa sida Baqortooyada Raamcaanku ay u ahaayd **BODORTOO** - sidaas darteed Baqortooyada Naahay waa dawladda. Waxa in ay la wareegto **DOWLADDA BARAJUKA** aduunka Ciise Masiix wuu u dhashay inuu naqdo **BODOR** -- **TALLE!** . . .

[Sida Ciise Masiix oo ku dul wareegay buuraha iyo doonayinka dhulka Luuduuska ah iyo waddooyinka Yerusaleem in ka badan 1,900 oo sano ka hor ayaa haddana soo socda. Jiluu sheegay inuu mar kale iman doono. Markii iskutallaabta lagu qadabay ka dib, Naah baa ka sara kiciyey kuwii dhintay saddex maalmood iyo saddex habeen dabadeed (Maatayos 12:40; Faal 2:32; 1 Korintos 15:3-4). Jiluu ka u fuulay carshigii Eebbe. Waxa dhaxe ee dawladda caalamka (Fahimaha Raasuullada 19-11; [br. 1:3; 11; 11:12; Muujintii 3:27).

[Sagu waa 'sharaftii' masaalika, oo u egey Carshiga

Naaha -- 'dalka fag' -- in lagu cateemo sara baqarka baqorrada quruumaha oo dhan, ka dibna uu ku soo naqdo dhulka (Luukas 19: 12-27).

Maar kate, isagu jannada ayuu ku jiraa ilaa walxiiyada wax walba soo celinta (Fatimaha Raasuullada 3:19-21). *Soo celinta* macneheedu waa soo celinta kaalad ama kaalad hare. Kaaladdan oo kate, soo celinta dawladda [waa ee dhulka, iyo sidaas, soo celinta nabadadda adduunka, iyo kaaladaha uropian.

Jahwareenka adduunka ee walxiiigan, dagaaladda iyo murannada sii kordhaya waxay ugu dambayn doonaa mushkiladda adduunka oo dhan, ilaa haddaanan [waa soo dhexgelin, jidh bini-aadam ah ma baddaadi lahaa isagoo nool (Maayaas 24:22). Markay ugu sarreysa marka dib u dhaco uu keeno in la qaxiyo dhamaan nolosha meeshaan, Ciise Masix wuu soo noqon doonaa. Markan wuu u imanayaa sidii [waa rabaa ah. Jiluu ku imanayaa dhamaan xogga iyo amaanata Abuuraha kaanka kulumaa. (Ma. 24:30: 25:3) Jiluu u imanayaa isagoo ah ^{Qayidka} Baqarka baqarrada iyo Qayidka saayidada ^{Qayidka} (Muujintii 19:16) si uu u dhiso dawladd sare oo adduunka ah oo uu quruumaha oo dhan ugu kulumo ^{Qayidka} ul bir ah ^{Qayidka} (Muujintii 19:15: 12:5) . . .

Maasix soo dhawayn ka'aaan?

Ladkiin bini-aadamigu farxad miyuu ku qaylin doonaa, oo ma ku soo dhaweyn doonaa farxad iyo raynrayn – waxaa kaniisadaha Maasiixiyadda dhacqameed?

Ma yeeli doonaa! Jilay rumaysan doonaa, maaya yeelay, midiidinyadii beenta ahaa ee Shayiddaan (2 Korintus 13:13-15) ayaa khiyaanay, inuu isagu yahay kan Maasiix ah. Kaniisadaha iyo quruumaha ayaa imaatinkii ka caadhaan doonaa (Muujintii 13:13-14), oo ciidamada millatarigu waxay dhab ahaantii isku dayi doonaa inay la dagaallamaan isaga si ay u baabbi'iyaan (Muujintii 17:14)

Quruumuhu waxay geli doonaa dagaalka ugu dambeyna ee dagaalkii saddexaad ee adduunka, iyagoo wajihi doona dagaalka Veruusatem (Sok. 14:1-2) ka dibna Maasiix wuu soo noqon doonaa. Awood ka saraysa ayuu la dagaalami doonaa quruumahaas isaga la dagaallamaya (aayadda 3). [Sagu wuu wada jebin doonaa iyaga (Muujintii 17:14)] Maalintaaas cagtiisu waxay ku dul istaagi

doonacan 'Buur Baytuun,' oo masacafo aad u yar u jirta kagga bari ee Veruusacaleh (Sok. 744). (Armstrong H.W. Mystery of the Ages, 1984)

Baybalku wuu sheegayaa in Ciise soo noqon doona oo uu guulaysan doona, haddana qaar badan baa la dagaalami doona (Muujintii 19:19). Qaar badan ayaa sheegan doona (ku salaysan fahamka khaldan ee wax sii sheegidda Baybalka, laakiin qayb ahaan sababtoo ah nebiyo been ah iyo suufiyaal) in Ciise soo laabtay uu yahay kan ugu dambeyya ee Masiiix!

Jilaxa soo socda siduu kate waxa ka socda Herbert Armstrong:

Dhinta nunta ah -- Runta [laah oo lagu awood geliyo jaccaylka [laah ee uu Ruuka Quduuska ah bixiyo... *FARRAD AAJI* [LAGU SHEEKAYU] karin ogganshaha [laah iyo Ciise Masiiix -- ogganshaha *RUJITA* - iyo kulaylka jaccaylka [laah ee [laah]..

Jilaxbaridda kaniisadda nunta ah ee [laah waa kuwa 'ku noolanshaha kelhad kasta' ee Hiteabka Quduuska ah..

Dadku waxay ka soo noqon doonacan jidkii wax lagu siin lahaa oo waxay u noqon doonacan jidka jaccaylka - [laah.

[Baxnimada cusub ayaa hadda dhulka qabsan doontaa] (ibid)

[Baxnimada *QULUB* waa Buuqaroomiyada [laahay. Ku dhawaaqida in ilbaxnimada cusub ay imaanaysa oo ay jaccayl ku salaysan tahay waa qayb weyn oo ka mid ah waxa injiilka dhabta ah ee buuqaroomiyada Ciise iyo xertiisa ay bareen. [Tasi waa wax aan ku wacdinno kaniisadda *sii socda ee [laah*

Herbert Armstrong waxa uu kaqiiqsaday in Ciise uu barayay in bulshada bini'aadamka, xitaa marka ay u malaynaysa inay doonaysa inay addeecdo, ay diiday habka bixinta' nolasha, habka jaccaylka. Ku dhawaaq qafna uma eka inuu si sax ah u fahmay muhiimada waxa Ciise baray.

Badbaadada Ciise waa qayb ka mid ah injiilka

Hadda qaar tan ilaa hadda ahriyay waxay u badan tahay inay la yaaban yihiin dhimashada Ciise iyo doorkii badbaadada. Haa, taasii waa qayb injiilka ka mid ah oo Axdiiga Gusub iyo Herbert J. Armstrong ay labaduba wax ka qoreen.

Axdiiga Gusubi wuxuu muujinayaa injiilka waxaa ka mid ah badbaadada kagga Ciise:

¹⁶ Waxayna, anigu injiilka ka xishtaan maayo, waayo, waa u kooqga Naah kagga badbaadinta ku ailla kii rumaysta, marka hore Yuhuudda, weliba Gariigta (Roma 11:6).

⁴ Haddaba kuwii kala firidsanata meel walba ayay ku baxeen iyagoo waadiyaya

ereyga. ⁵ Markaasaa Filibas wuxuu eegay magaalada Samariya, oo wuxuu dadka ku waadiyey Masiix. ⁷² Laakiin markay rumaysteen. Filibas markuu ku waadiyey waxyaalihii ku saabsanata baqortooyada Naah iyo magaca Ciise Masiix, rag iyo dumarka waa la baabiisay. ²⁵ Haddaba markay markhaati fureen oo ereygii Rabbiga ku waadiyeen ayay Yerusaleem ku naqdeen, iyagoo kuulayin badan oo reer Samariya ah ku waadiyey injiilka. ²⁶ Markaasaa mala'igti Rabbigu waxay la hadashay Filibas. ⁴⁰ Markaasaa Filibas waxaa laga helay Asuutas. Inuu dhax marayay, magaalayinka oo dhan ayuu dadka ku waadiyey ilaa uu gaadhay Haysariya. (Falimaha Rasuullada 8: 4,5,12,25,26,40)

¹⁸ oo wuxuu iyaga ku waadiyey Ciise iyo sarakicidda. (Falimaha Rasuullada 11:18)

³⁰ Markaasaa Baulos laba sannadood oo dhan gurigiisii uu kirada ahaa jaagay, oo wuxuu qaabilayay kuwii u yimid oo dhan. Isagoo aad u kaftoon ayuu ku waadiyaya baqortooyadii Naah oo baraya waxyaalaha Rabbi Ciise Masiix ku saabsan, ninna ma diidin. (Falimaha Rasuullada 28:30-31)

U fiirso in waadigu ka mid yahay Ciise iyo baqortooyada. Masiib darrase, fahamka saxda ah ee injiilka Baqortooyada [raah wuxuu u janjeeraya inuu ka maqnaado waxybarista kaniisadaha Greco-Roman.

Dhab ahayntii, si uu nooga caawiyo inaan ka mid noqono baqortooyadaha, [raah aad buu u jeclaa aadanaha oo wuxuu u soo diray Ciise inuu inoo dhinto (Yooxanaca 3:16-17) oo wuxuu nagu baddaadiyay nincaadiisa (Efesos 2:8). Taaasina waa qayb ka mid ah waraka wanaagsan (Falimaha Raasuullada 20:24).

Injiilka Baqortooyada waa waxa dunidu u baahan tahay, laakiin ..

Mabadda oo loo shaqeyn (Maatayns 5:9) oo wanaagsan la sameeyo waa yoolal qiimo leh (cf. Galataya 5:22). Hase yeeshee, haggacamiyeyaal badan oo adduunka ah, oo ay ku jiraan kuwa diimeed, waxay rumaysan yihiin inay noqon doonto iskaashiga caalamiga ah ee aadanaha kaas oo keeni doona nabad iyo barwaaqo, oo aan ahayn Baqortooyada [raah. In kasta oo ay heli doonaan qaar ka mid ah guulo ku meel gaar ah, kaliya ma guulaysan doonaan, qaar ka mid ah dadkaalkooda bini'aadamka ayaa ugu dambeyntii keeni doona meeraha Earth ilaa heer ay ka dhigi doonto nalusha mid aan waaraayn haddii Ciise uusan soo laaban si uu u dhiso Baqortooyadiisa. Bini'aadamka oo dhulka ku haggaciyay [raah la'aanheed waa injiil aan micne lahayn oo been ah (Yabuurtadii 127:1).

Qaar badan oo adduunka ka mid ah ayaa isku dayaya in ay isku daraan qarsho caalami ah oo reer Baabiloon ah si ay u dajiyaan nidaam cusub oo caalami ah qarniga ^{21aad}. Tani waa wax ay kaniisadda sii *saxda* ee [raah cambaaraysay tan iyo markii la aasacday oo ay qarshayneysa inay sii wado cambaaraynta. Tan iyo markii Shaydanku ku khiyaanreeyey Haxaa inay ku dhacdo qayb ka mid ah injiilkiisa ku dhawaaq 5000 oo sano ka hor (Bilawgii 3), aadane badan ayaa rumaysatay inay [raah ka aqoon badan yihiin waxa iyaga iyo adduunkaba ka dhigi doona mid wanaagsan.

Marka loo eego Baybalka, waxay qaadadan doonaa isku-dar ah haggacamiye ciidan oo Yurub ah (oo loo yaqaan Baqarka Waaqooyiga, oo sidoo kale loo yaqaan Bahalka Muujintii 13: 1-10) oo ay weheliso haggacamiye diimeed (oo loo yaqaanno nebigii beenta ahaa, oo sidoo kale loo yaqaan THE Haa geesta ugu dambeyna iyo bahalka laba geesoodka ah

ee Muujintii 13:1-11) oo ka yimid magaalada taddabada buurood (Muujintii 11:9,18) si loo keeno 'Baabuloon' (Muujintii 11 & 18) nidaamka adduunka. In kastaa oo aadanuhu u baahan yahay soo naqashada Naasiika iyo aas-aaska baqortooyadiisa, qaar badan oo adduunka ku nool ma dhegaysan doonaaan fariintan qarniga 21 - aad - waxay sii wadi doonaan inay rumaystaan naacyada kala duwan ee injiilka beenta ah ee Shaydaanka. Laakiin dunidu waxay heli doontaa markhaati.

Wuuusa inuu Ciise baray:

¹⁴ Oo injiilkan baqortooyada ayaa dunida oo dhan lagu wacdiyi doontaa inuu marag u ahaado quruumaha oo dhan, dabadeedha ugudambaysta ayaa iman doontaa. (Mataayos 24:14)

Ugaw in injiilka baqortooyadu uu dunida gaadhi doono isagoo marag ah, dabadeedha ugudambaysta ayaa iman doontaa.

Jawaa jira dhawr sababood oo tan ah.

Mid waa in Naah doonayo in dunidu ay naqasho injiilka runta ah ka hor bilawga fiitada weyn (kaas oo lagu muujiyey Mataayos 24:21). Haddaba, fariintaa injiilka waa markhaati iyo digniin (cf. Yexesqeel 3: Caamons 3:1). Waxay keeni doontaa beddelaalayn badan oo aan Yuhuudda ahayn ka hor inta usan Ciise soo laaban (Rooma 11:25) iyo beddelaalayn ku filan oo aan ahayn kuwa aan Yuhuudda ahayn (Rooma 9:21) ka hor inta usan Ciise soo naqon.

Mid kale ayaa ah in numarka fariintu ay naqon doonto mid liddi ku ah aragtiida Bahalka soo kacaya, Baqarka awoodda Jawaabiyiga, oo ay weheliso nebiga beenta ah, kan ugu dambeyya ee Naasiika. Asal ahaan waxay baillanqaradayaan nabad iyagoo adeegsanaya dadkaalka aadanaha, laakiin waxay u horseedi doontaa dhammaadka (Mataayos 24:14) iyo halaaq (cf.) [Eesalanika 5:3).

Galatamoyinkii iyo yaababkii beenta ahaa darqaddaad (2 Eesalanika 2:9), inta badan dunidu waxay doonaa doontaa inay rumaystaan beenta (2 Eesalanika 2:9-12) beddellii

fariinta injiilka. Sababta ah cambaaraynta aan habboonayn ee Baqortooyada Ilaah ee kun-sano ee Kaataliga Roomaanka, Ortodokska bari, Lutherans, iyo kuwa kale, qaar badan ayaa si khalad ah u sheegantaya in fariinta injiilka kun sano ee Baqortooyada Ilaah ay tahay injiilka beenka ah ee la wadhiidha ka gees ah.

Maasihiyiinta Philadelphian ee aaminka ah (Muujintii 3: 7-13) waxay ku dhawaaqay daanacan injiilka kun sano ee baqortooyada iyo sidoo kale inay u sheegaan aduunka waxa hogaamiyashada aduunka qaar ka mid ah (oo ay ku jiraan bahalka iyo nebiga beenka ah) ay naqan daanacan ilaa.

Jawabta taageeri daanacan inay u sheegaan aduunka fariinta ah in Bahalka, Baqarka Jafaayiga, oo uu weheliya Jebi Been ah, oo ah kan ugu dambeyya ee Maasiika, oo ugu dambeyntii burburin doona (oo ay weheliyaan qaar ka mid ah walaalada) UGA iyo Anglo-the United Kingdom, Kanada, Australia, iyo New Zealand (Daniil 7:39) iyo in ay wax yar ka dib burburin daanacan isbahaysi Carabi/Islaam ah (Daanyeel 17:17-43), oo u shaqaynaya sida qalabka jinniyada (Muujintii 16:13-14), oo uu ugu dambeyntii la daqaaqay daanacan Ciise Maasiik markuu soo laabta (Muujintii 16:14: 19:19-21). Filadelfiyanka aaminka ah (Muujintii 3:7-13) waxay ku dhawaaqay in baqortooyadii kun-kunka sano ay dhawaaqan iman doonto. Tani waxay u badan tahay inay dhaliso dabalid badan oo warbaahin ah waxayna gacan ka geysan doontaa dhammaystirka Maasiyos 24:14. Annagu haddaan nahay Kaaniisadda *sii socotaa* ee Ilaah waxaan diyaarinaynaa suugaan (afaf badan ah), ku daraya mareegaha, iyo qaadashada eilkaaboyin kale si aan ugu diyaar garawna 'shaqada gacaban' (cf. Rooma 9:28) taasoo horseedi doonta ga'aanka Ilaah in Maasiyos 24: 14 si ku filan ayaa loo bixiyay markhaati ah aan dhamaadka imaanaysa.

Injiilka beenka ah ee ku dhawaaqaya hogaamiyeyashada aduunka (laga yaabo in qaar ka mid ah 'cusub' ee hogaamiyaha sare ee Yurub oo ay weheliyaan wadaad la taanaasulay oo *sheegan* doona naac ka mid ah diinta Kaataliga) ma jecil taas - ma rabtaan in dunidu ay baro waxa ay dhab ahaan sii doonayaan. yeelo (oo kaata marka hare laftaadu ma numaysan karayn, cf. [shaciyah 11:5-7). Iyaga iyo/ama taageerayaashooda waxay sidoo kale u badan tahay inay si been abuur ah u bari daanacan in Philadelphians-ka aaminka ahi ay qaadan daanacan caqiidada wajiirka ah

(millenarianism) ee kan Masiixaa soo socda. Wax kasta oo cambaarayn ah oo iyaga iyo/ama kuwa raacsan ay u sameeyaan Philadelphian aaminka ah iyo Haniisadda *sii socda* ee [laah waxay dhalin doontaa cadaadis (Daniel 7: 29-35; Muujintii 12: 13-15). Tani waxay sidoo kale horseedi doontaa dhammadka - bilawga Dhibaatada Jibeyn (Maayns 24:2); Daanyeel 7:39; Maayns 24:14-15; Daanyeel 7:31) iyo sidoo kale walxiga ilaalinta Filadelfiya ee aaminka ah. Masiixiyiinta (Muujintii 3:10; 12:14-16).

Bahalka iyo nebiga beenta ahi waxay isku dayi doonaan waag, dhaqadale kuma, calaamadiyin, yacabab been ah, dil, iyo cadaadisyo kale (Muujintii 13:10-17:16; Daanyeel 7:25; 2 Tesaloniika 2:9-10). Masiixiyiinta ayaa ku weydiin doona:

¹⁰ Rabbiyow, quduuska ah oo runow, ilaa gaaracadd wukmaynsa oo aad dhiiggayaga uga aargudaysa kuwa dhulka deggan? (Muujintii 6:10)

Waxayadii oo dhan, dadka [laah waxay is weydiinayeen, [Ilaa gaaracay naqon doontaa ilaa Ciise soo naqda?

[In kasta oo aynaan garanayn maalin ka dambeeda, waxaan filaynaa inuu Ciise naqon doono (iyo Baqortooyada [laah ee kun-sannadeed ee la aasasay) qarniga ²¹aad oo ku salaysan Qarniinka badan (tusadale Maayns 24:4-34; Gabuuradii 9:14; Haashereca 6: 2; Luukas 21:7-36; Cibraaniyada 1:1-2; 4:11; 2 Buteas 3:3-8; 1 Tesaloniika 5:4) qayba ka mid ah kuwaas oo aynu hadda aragno inay rumoobeen.

Haddii Ciise uusan soo faragelin, dunidu waxay batabiin doontaa nalasha oo dhan:

²¹ Waxayna, markas waxaa jiri doona dhib weyn sida mid aan jirin tan iyo bilawgii dunida ilaa hadda, mana jiri doonto weligeed. ²² Ua haddaan walxigaas la gaabin ninna ma uu badbaadeen. Laakiin kuwa la doontay aawadood ayaa walxigaas loo gaabin doonaa. (Maayns 24:21-22)

²² Ua dhibta walxigaas dabadeed, kalkiiba qorraxdu waa madoonbaan doontaa, dayaxuna ma iftiimi doono: xiddiguha samada ka soo dhici doonaan, waagagga cirkana waa la gariirin doonaa. ³¹ Markasaa calaamada Jiilka Aadanah

jannada ka muuqan daantaa, markaas ayay qalabaynta dhulka oo dhacnu baraarisan daantaa, oo waxay arki daantaa. Jiilka Aadanaha oo daruuraha cirka ku imanaya isagoo leh xoog iyo ammaan weyn. ³¹ [Oo wuxuu soo diri daantaa mala'ad'igihiisa oo wata buun weyn, oo wuxuu daartay ayay ka soo ururin daantaa afarta jahad cirka meesha ugu fog ilaa meesheeda kate. (Maatays 24:29-31)

Baqaroomiyada Naahay waa waxa dunidu u baahan tahay.

Safirada Baqaroomiyada

Waa maxay doorka aad ku leedahay Baqaroomiyada?

Hadda, haddii aad tahay Masiixi dhab ah, waa inaad u naqataa safiir. Bal u fiirso wuxuu Rasuul Bawlas qoray:

²⁰ Haddaba sidaas daraaddeed ergo baannu u nahay Masiixi aawadiis, sidii isagoo Naah kaggayayga ka baryaya: (2 Korintus 5:20)

⁷⁴ Haddaba istaag, idinkoo runta dhexda ku guntan, oo laabta laabta kaqimada xidha, ⁷⁵ oo cagaha ku xidha diyaar-garawga injiilka nabadda. ⁷⁶ oo weliba waxaad qaadatayan gaashaanka rumaysadka, kaas oo aad ku awoodaysan inaad ku wada baabbi'iso kan sharka leh fallaadhiisa talaya.

⁷⁷ Oo waxaad qaadatayan kooftiyadda baddaadada iyo seefta Ruuxa oo ah ereyga Naah. ⁷⁸ Had iyo gaarba tukasho iyo ducd oo dhan ku tukada Ruuxa, idinkoo ku soo jeeda dulqaadashada oo dhan iyo baryada quduusiinta ^{oo dhan}; Qarsoodiga injiilka, ⁷⁹ kan aan ergo u ahay oo silsilad ku xidhan si aan geesinimo ugu hadlo sida igu wajaabka ah. (Efesus 6:14-20).

waa maxay safiir? *Merriam-Webster* waxay leedahay qeexida soo socota:

] : ergay rasmi ah; *gaar ahaan* : wakiil diblumaasiyadeed oo darajada ugu sareysa ah oo loo aqoonsan yahay dawlad shisheeye ama madax-

bannaani sida wakiilka deegaanka ee dawladiisa ama madax-
bannaanideeda ama loo magacaabo hawl dublamaasiyadeed oo gaar ah
oo inta badan ku meel gaar ah.

2 a: wakiil ama ergay idman

Haddii aad tahay Masixi dhab ah, waxaad tahay ergay rasmi ah, Masixi u ah! Bal u
fiirso wuxuu Rasuul Butros qoray:

⁹ Laakiinse idinku waxaad tihiin qarni la doortay, iyo wadaaddada baqarka, iyo
quruun quduus ah, iyo dadkiisa gaarka ah, inaad naadisaan ammaanta kii
gudcurka idiinka yeedhay oo idiinku yeedhay xagga nuurkiisa yaabka leh. ¹⁰
Idinkoo mar aan ahayn dad, laakiinse haatan ah dadka [Aah, kuwa aan
naxariista helin, laakiinse haatan naxariista leh. (1) Butros 2:9-10)

Masixiyiinta ahaan, waa inaan ka mid noqona quruun quduus ah.

Quruuntee baa hadda quduus ah?

Hagaaq, hubaal midkaadna baqar-oooyinka aduunka ¹¹ laakiin ugu danbayn waxay
noqon doonaan qayb ka mid ah baqar-oooyada Masixi (Muujiintii 7:15). Jilaa quruunta
[Aah iyo baqar-oooyadiisa oo quduus ah.

Danjirayaal ahaan, sida caadiga ah kuma mashquulna siyaasadda taaska ah ee
quruumaha adduunka. Laakiin waa inaan hadda u noolana habka nolasha ee [Aah
(sidaa kate eeg buuga bilaashka ah ee laga heli karo www.ccag.org/ciwaanakiisuna yahay
Masixiyiinta: Safiirada Baqar-oooyada [Aah, tilmaamaha Baybalka ee u noolana shaha
Masixi ahaan). Innaagoo sidaas samaynayna, waxaynu si ka wanaagsan u baranaynaa
sababta jidadka [Aah u wanaagsan yihiin, si aynu baqar-oooyadiisa ku noqonna baqarra
iyo wadaadda oo aynu Masixi walaal xukunna dhulka.

⁵ Han in a jecladay oo dembiyadeenna dhiiggiisa inagu maydhay, ⁶ oo baqarra
iyo wadaadda nooga dhigay [Aaha ah Aabbihiis, isaga ammaan u ha u ahaata
iyo dawladihna weligeed iyo weligeedba. Aamiin. (Muujiintii 7: 5-6)

¹⁸ [Uu waxay naga dhigteen baqorto iyo wadaadda [laahaya: Dhulkana baqor baqanno ku ahaan doonnaa. (Muujintii 5:70)

Mid ka mid ah dhinac mustaqbalka ee taas ayaa noqon doonta bari doona kuwa dhimanaya inay ku saacdaan waddaoyinka [laah:

¹⁹ [Laaya, dadku Siyaan bay Verusaalem degganayan doonayan. Mar dambe ma aad naay doonaid. Aad buu kuugu roonayan doonaa cadka qayladaada: Markuu maqlii wuu kuu jawaabi doonaa. ²⁰ [Uu in kastaa Rabbigu ku siiyo kibista dhibaatada iyo biyaha dhibka, haddana macallimiintaadu mar dambe gees uga dhacaaqii doonayan, laakiinse indhiinnu waxay arki doonayan macallimiintaada. ²¹ [Uu dhegahaagu waxay gadaashaada ka maqlii doonayan eray leh, Jidkii waa kan ee ku saacda, oo mar ailla markaad bidixda u leexataynba. ([shacyaah 30:19-21)

[yaduu ay taasi wax sii sheegid u tahay baqortooyadii kun-sannadeedka, walxigan Masixiyiintu waxay u baahan yihiin inay u diyaar garabtaan inay wax baraan:

²² walxigan waa inaad macallimiin noqotaan (Gibraniyada 5:2)

²³ [Laakiin Rabbiga [laaha ah qalbiyadiinna quduus kaga dhiga, oo mar walba diyaar u ahaada inaad u jawaabto nin kasta oo wax idin weyddiia sababta ra jada idinku jirta oo qabaw iyo cabsi leh (1 Buuro 3:15, 4:11).

Baybalku wuxuu muujinayaa in qaar badan oo ka mid ah Masixiyiinta aaminka ah ay, wax yar ka hor bilawga fiidaa [laayn, ay bari doonayan qaar badan:

³³ [Uu kuwa dadka garanaya waxay wax bari doonayan kuwa badan (Danyeel 7:33).

Haddaba, barashada, nimcada iyo aqoonta ku koraan (2 Buuro 3:18), waa wax ay tahay inaan hadda samayno. [ayb ka mid ah doorka aad ku leedahay Baqortooyada [laahay waa inaad awood u leedahay inaad wax barato. [nu kuwa aaminka badan, Philadelphian (Muujintii 3:7-13), Masixiyiinta, tani waxay sidoo kale ka mid noqon doonta

taageeridda markhaatiga injiilka ee muhiimka ah ka hor intaanay bilaaban baqortooyadii kun-sano (cf. Ma'aayns 24:14).

Ha dib markii Baqortooyada Naah la dhiso, dadka Naah waxaa loo isticmaalii doonaa in lagu caawiyo soo celinta meeraha burburay:

²⁰ Kuwa idinka mid ahu waxay dhisi doonaan meelihii burburay ;
Jawaad kor u qaadi doontaa aasaaska qarniyada badan; Oo waxaa laguugu yeeri doonaa Dib-u-habeeyaha Jebinta, Soa Celinta Jaddaayinka lagu Degto. (Shacayqah 58:12)

Haddaba, dadkii Naahay wakhtigan ku noolaa jidka Eebbe ayaa dadka u sahli doona inay ku noolaadaan magaalayinka (iya meelo kale) inta lagu jiro wakhtigan soo celinta. Dunidu waxay noqon doontaa runtii meel ka wanaagsan. Jawa inaan hadda ergo u noqonno Maasiika, si aan sidoo kale ugu adeegno baqortooyadiisa.

Fariinta Injiilka runta ah waa wax isbedeli

Oiise wuu yidhi, Haddaad ereyga ku sii sacdaan , runtii waxaad tihiin xertaayda. ³⁰ Oo waxaad garan doontaan runta, runtiina waa idin korayn doontaa (Yooxanac 8:31-32). Ugaansaha runta ku saabsan injiilka Baqortooyada Naah waxay naga koraysaa inaan ku xayimo rajada beena ah ee dunidan. Jawaan si geesinimo leh u taageeri karnaa qarsho shaqaynaya³¹ Qarshaha Naahay! Shaydaanku wuu khiyaaneeyey dunida oo dhan (Muujintii 12:9) Baqortooyada Naahayna waa wakla runta ah. Jawaan u baxanahay inaan u istaagno oo u dardho runta (cf. Yooxanac 18:31).

Fariinta injiilka ayaa ka badan oo ku saabsan baddaadada shakhsi ahaaneed. Jawa wanaagsan oo baqortooyadii Naah waa inuu mid wakhtigan beddelaa:

² Ha u ekaanina dunidan, laakiin ku beddelma cusboonanta maankiinna si aad u habsataan waxa Naah doonaya oo wanaagsan oo isagu ku farxa oo kaamilka ah. (Rooma 12:2)

ገጽ 103). Tani waa wax ay Masiixiyiinii hore fahmeen in qaar badan oo maanta Ciise sheeganaya aysan si dhab ah u fahmin.

፩. Phela ka melan ee uwaasisa ha baahnaa hahala ha pheleng baphelaba..

ጘaniisadaha Greco-Roman waxay aaminsan yihiin inay baraan dhinacyada Baqortooyada [raah, laakiin ay dhib ku qabtaan inay si dhab ah u fahmaan waxa dhacba ah. *Tusate ahaan, The Catholic Encyclopedia* ayaa tan baraya baqortooyada:

Masiixi [☩]Maqalad kasta oo uu wax bari doono imaatinka baqortooyadan, dhinacyo kala duwan leh, macneheeda saxda ah, qaabka lagu gaadhayo, waxay ka dhigtaa udub dhexaadka hadalladiisa, sidaa darteed hadalkiisa waxa lagu yeedhaa [☩]injiilka ee baqortooyada...waxay bilaabeen inay kiniisadda uga hadlaan sidii [☩]baqortooyadii [raah [☩]: cf. Col., [13: 1 Thess., ii, 12: Apoc., [5, 9: u, 10, 11] ... waxa ay la macno tahay ጘaniisada oo ah hay'ad Rabbbaani ah [☩] (Pope H. Kingdom of God, *The Catholic Encyclopedia*, Volume III, 1910).

[nkaasta oo kuwa kor ku xusan ay eilmaamayaa Col., [13: 1 Thess., ii, 12: Apoc., [5, 9: u, 10, 11] haddii aad kor u fiiriso, waxaad ogaan doonaa in mid ka mid ah aayadahaas uusan waxba ka sheegin *kanisaddu* inay tahay Baqortooyada [raah. Waxay barayaan rumaysadayasha inay ka mid naqon doonaan Baqortooyada [raah ama inay tahay baqortooyada Ciise. Baybalku wuxuu ka digayaa in qaar badan ay bedeli doonaan injiilka ama u jeesan lahaayeen mid kale, oo aan run ahaayn (Galatiya 3: 3-9). Masiib darru, kuwa kala duwan ayaa sidaas sameeyay.

Ciise baray, ﷺ Anigu waxaan ahay jidka iyo runta iyo nalashka. Minna Aabbaha uma yimaada, kaggayga maahere ﷺ (Usookanaya 14:6). Buuro wuuu baray, Mid kale badbaadada lagama hela, wayo, ma jiro magac kale samada haastiisa oo dadka dhexdooda loo bixiyey oo waajib inooq ah inaynu ku badbaadno (Falimaha Rasuullada 4:12). Buuro wuuu u sheegay Uhuudda inay dhammaan runaysad leeyihiin si ay u taabad keenaan oo ay Ciise u aqbalan inuu badbaado (Falimaha Rasuullada 2:38).

Si ka duwan tan, Pape Francis wuuu baray in cawaniyiin, Ciise la'aan-keed, ay ku badbaadi karaan shuqulla wanaagsan! Waxa kale oo uu barayaa in Uhuuddu ay badbaadi karaan iyaga oo aan aqbalin Ciise! In-taa waxaa dheer, isaga iyo qaar Greco-Roman ah ayaa sidoo kale u muuqda inay tixgeliyaan in nooca aan kilaabiga ahayn ee Maryan' uu fure u yahay injiilka iyo sidoo kale fure u ah midnimada iyo midnimada diimaha dhexdooda. Masiib darrase, iyaga iyo kuwa kateba ma fahmaan muhiimada Ciise [1] injiilka runta ah ee Baqortooyada [1]aah. Qaar badan ayaa kor u qaaday injiilka beenta ah.

Kuwa badan ayaa jecel inay ku sacdaan aragga oo ay runaysadaan adduunka. Axidiga Cusubi waxa uu barayaa in Masiixiyiintu ay tahay in ay kor eegaan:

² Waxyaalaha sare ha ka fikirin, ha ka fikirin waxyaalaha dhulka yaal (Kolasay 3:2)

¹ Waxa, waxaynu ku socanna runaysadka ee kuwa socanna aragga. (2 Korintus 5:7)

Hase yeeshee, Pape Pius II wuuu asal ahay inuu ku sacda aragiisa kaniisaddiisa:

Kaniisadda Kaatooligga...waa baqortooyada Masiixi ee dhulka. (Pius's enclical *Quas Primas*).

Shabakadda *CatholicBible.org* waxa ay leedahay, ﷺ Baqortooyada [1]aah waxa dhulka ku dhisan Ciise Masiix sannadkii 33 AD, oo u samaysan qaabka Kaniisaddiisa, oo uu haggamiyo Peter... Kaniisadda Kaatooliga ﷺ Haddana Baqortooyada [1]ahay ee kun-

sannadeedka halkan ma joojto mana aha Haniisadda Roma, laakiin waxay ahaan doonaa dhulka. Inkasta oo kaniisadda runta ah ee [laah ay leedahay 'furaayasha baqortooyada' (Markaas 16:7), kuwa sheeganaaya kaniisad inay tahay baqortooyada waxay qaatayeen furihii aqoonta' (Luukas 11:52).

Haniisadda Rome waxay aad u barataa si adag oo ka dhan ah Baqortooyada Eebbe ee kun-sannadeedka adduunka ee dhawaan imanaysa in ay asal ahaan tahay 'caqiidada ka geesta ah' ee ku tawan *Catechismka rasmiiga ah ee Haniisadda Kaataliga*:

66 Khiyaanada Masixi ka geesku waxay mar hore bilaawday in ay samaysato aduunka mar kasta oo sheegashada la sameeyo si loo ogaado taariikhda dhexdeeda rajada Masixi taas oo la kaqiijin karo oo kaliya wixii ka baxsan taariikhda iyada oo loo marayo wukunka eschatological. Haniisadu waxay diiday xitaa qaababka wax laga beddelay ee been-abuurkan baqortooyada ee ku imanaysa magaca millenarianism (Catechism of the Catholic Church [Imprimatur Pateest + Joseph Cardinal Ratzinger, Laba maalmo, 11/1995, p. 194])

Maasiib darrase, kuwa taas ku heshiyya waxay la kulmi doonaan dhibaatooyin waaweyn ku dhawaaqida injiilka Baqortooyada [laah dhamaadka dhamaadka. Qaar ayaa qaadadan doona

wuxun oo ka dhan ah kuwa ku waadiya (Daanayee 1:25: 11:30-36). Laakiin, waxaad u malayn kartaa, dhawaan kuwa sheeganaaya Ciise Rabbi ahaan miyaanay ku jiri doonin baqortooyada? Maaya, ma ahaan doonaan. U fiirsu wuu Ciise yidhi:

Ma aha mid kasta oo igu yidhaahda, Rabbow, Rabbow, kuwa baqortooyadii jannada gelayaa, laakiin ⁴¹ sameeya doonista Aabbahayga jannada ku jira. ⁴² Maalin taas qaar badan ayaa igu udhan doona , Bayidow, Rabbow, miyaannan magacaaga wax ku sii sheegin, oo miyaannan magacaaga jinniya ku saarin, oo miyaannan magacaaga yaabab badan ku samayn? ⁴³ Oo markaaasaan ku udhan doona, Jbeligay idinba aqoan: iga taga , kuinna dembidhaafka aha. (Markaas 1:21-23)

Rasul Bawlos wuxuu kusay in 'qarsoodi sharci-darradda' ay 'mar horeba shaqaynaystay' (2 Tesaloniika 2: 7) waqtiigiisii. Sharci-darraddani waxay sidoo kale la xiriirtaa wax kii-taabka Quduuska ah ka digayo wadhiiga ugu dambeyya ee lagu magacaabo 'qarsoodi, Baabuloon weyn' (Muujintii 17:3-5).

'Sirta sharci-darradda' waxay la xiriirtaa Masixiyiinta sheegta kuwaas oo aaminsan inaysan u baahnayn inay xajiyaan sharciga Tubanka Amar ee Naah, iwm. iyo/ama ay jiraan waxyaabo badan oo ka reeban oo la aqbali karo sharciga, markaas in kastoo ay u malaynayeen inay haystaan nooc ka mid ah sharciga Naahay, ma ilaalinayeen nooc Masixiyadda ah oo Ciise ama rasuulkiisu ay u aqaansan lahayeen inay sharci tahay.

Greco-Romani waxay la mid yihiin Farrisintii jebisay amarradii Naah, laakiin waxay ku andacoondeen caadooyinkooda mid la aqbali karo⁴ Ciise wuu diiday habkaas (Maayaas 15:3-9) (shacyaah wuxuu ka digay in dadka Naah sheegantaya ay ku caasiyoobaan sharcigiisa (shacyaah 30:9). Kaadnaan sharci-darradda ah waa wax aan, murugo leh, tan aragno ilaa maantadan la joojo.

Mid kale oo 'qarsoodi ah' waxay u muuqataa in Haniisadda Rome ay u muuqato inay aaminsan tahay in ajandayaasha milatariga ah iyo ajandayaasha diimaha ay u horseedi doonaan nabad iyo nooca aan kii-taabiga ahayn ee Baqortooyada Naah ee dhulka. Qorniinku wuxuu ka digayaa midnimada soo socota ee ecumenical kaas oo uu baray, dhawr sano, waxay noqon doontaa mid guuleysta (wuxuuna: *New Jerusalem Bible*, turjumadda Catholic-la ansixiyay, waa la muujiyay):

⁴ Qa waxay u sujuudeen mas'uulacadii hortiisii, markaa yeelay, isagu wuxuu amar siiyey bahalkii: Qa waxay u sujuudeen bahalkii hortiisa, oo waxay yidhaahdeen, 'Bal yaa bahal la mid ah? Yaa la dagaalami kara?' ⁵ Qa bahalkii waxaa loo oggalaaday inuu afkiisa ku hadlo faankiisa iyo cayankiisa, oo wuxuu sii jirayaa laba iyo afar-tan bilood; ⁶ Qa wuxuu caayay Naah, iyo magiciisa, iyo eeendhadiisa jannada, iyo kuwa halkaas magangalka ah oo dhan. ⁷ Qa waxaa loo oggalaaday inuu la dagaalama quduusiinta oo uu ka adkaado; ⁸ oo dadka dunida oo dhamuna way caabudi doonaan, kaas waxaa weeye, mid kasta oo aan magiciisa lagu qarin kii-taabka nalasha ee Wanka allabariga tan iyo

aasaaasii dunida. ⁹ Ku alla kii wax maqli karaa ha maqli: ¹⁰ Kuwa
maxaabiihinimada loo haysto: Kuwii seef lagu layn doonaa, oo seef baa lagu
layn doonaa. Tani waa sababta quduusiintu ay tahay inay lahaadaan
dulqaad iyo iimacan. (Muujintii 134-10 , JJJB)

Baybalku waxa uu ka digayaa walxiga dhamaadka Miidnimada Baabuloon:

¹ Markaasaa waxaa ii timid oo ila hadashay taddabadii mala'igood oo haystay
taddabada fiyaan, oo waxay igu tidhi, Haaalay oo waxaan ku tusi doonaa
ciqaabta dhillada weyn oo biyaha badan ag fadhiisata, ² ay la saadatan
baqarrada dunida oo dhannu. Jikay dhillaaysteen, oo dadyowga dunida ku nool oo
dhan ka dhigay khamrigii sinadeeda. ³ Oo kuwa wuu i geeyey meel cidla ah,
oo waxaan halkaas ku arkay naag fuushan bahal cas, oo wuuu lahaa taddaba
madax iyo taban gees, oo waxaa kaga qornaa wax caytan ah. ⁴ Oo naagaha
waxay wiidhnaayd dhar guuduudan iyo casaan ah, oo waxaa ku sharraxnaayd dahab,
iyo jawhar iyo luul, oo waxay haysatay koob khamri ah oo ay ka buuqaan wasakhdii
dhillanimadeedii: ⁵ Oo wejigeedana waxaa ku qornaa magac sir ah, oo leh
Baabuloon ti weynayd, oo ah hooyada dhillooyinka oo dhan iyo waxayalaha
nijasta ah oo dhulka yaal oo dhan. ⁶ Oo haddana waxaan arkay inay ku
sahraansan tahay dhiiggii quduusiinta iyo dhiiggii kuwii Ciise u shahiiday: oo
markaan iyadii arkay ayaaan dhannan-keed garan waayay. (Muujintii 17:1-6 ,
JJJB)

⁷ Waxay u baahan tahay xigmad. Taddabada madax waa taddabada buurad
oo ay naagtu ku dul fadhiisato . . . ⁸ Oo naagtiis aad aragtay waa magaalada
weyn oo u taliso taliyayaasha dhulka oo dhan. (Muujintii 17:9 , 18 , JJJB)

¹ Jikay dabadeed waxaan arkay mala'ig kale oo samada ka soo degaysa, iyadoo
amar weyn la siiyey. Dhulku wuuu la dhacday amaan-tiisa. ² Oo inuu codkiisii
kar ugu qaaday ayuu yidhi, Baabuloon waa dhacday, oo waxaa dhacday
Baabuloonti weynayd , oo waxay hay u noqotay ruux kasta oo wasakh ah iyo
haad wasakh ah oo la naqo. ³ Quruumihii oo dhannu waxay ku wada cabbbeen
khamrigii dhillanimadeeda. Baqar kasta oo dhulka joogaa wuu ka dhillaaystay

iyadii, oo baayaacnushari kastaa waa ka dhillaystay dhillanimadeeda. ⁴ Oo haddana waxaa samada ka hadlay cad kale: Waxaan maqlay iyadoo la leeyahay, **Dadkaygiyow, ka soo baxa iyada, yaaq denbigeeda qayb ka qaadan oo aydhaan belayay isku mid ah qaadin.** ⁵ Denbiyadeedu waxay soo gaadheen samada, oo Naah waa maankiisa maanka ku hayaa. ⁶ Jilaa in la siiyaa labanlaxab lacagtii ay ku soo rogday. Jilaa inay haysatay kaab labanlaxaban oo xoog badan oo isku darkeeda ah. ⁷ Mid kasta oo ka mid ah faqankeeda iyo raynraynteedaba waa inay la mid tahay jidh-dil iyo xanuun. Waxaa la ii caaleemo saaray sidii baqarad, waxay ila tahay; Anigu carmaal ma ihi, oo tacsina ma garan doona. ⁸ Waxayna, maalin qudha waxaa iyada ku soo kor dhici doona belayayayin iyo cudurro iyo murug iyo abaar. Jilaa lagu gubi doona dhulka Rabbiga Naaha ah oo iyada xukumay waa xoog badan yahay. ⁹ Oo waxaa iyada u baraar doona baqarada dunida oo iyada la dhillaystay oo raaxayysi la yeeshay. Waxay arkayan qiiga markay gubanayso, (Muujiintii 28-9, 11J.B)

Sekaryah, Baybalku wuu ka digayaa Baabuloon imanaysa wuuuna muujinayaa in midnimada saxda ahi aanay dhici doonin ilaa w/Giise soo naqda ka dib:

⁷⁰ Fiirsol fiiril ka carara dalka waqooyi, Rabbigu wuu leeyahay, waayo, waxaan idinku kala firdhiyey afarta dabaylood oo samada. ⁷¹ Fiirsol **Siyoonay**, baxso, oo haddaan la degto magaalada Baabuloon.

⁷² Waxayna, Rabbiga Saba'ood wuu leeyahay, Markii ammaan-ka la amray

Bal eeg, quruumihii adiga ku dhacay baan ahay, ku aila kii ku taabto wuu taabto isha inanteeda. ⁷³ Haddaba bal eega, gacantaydahan ku kor rumu doona, oo waxaa dhici doona kuu ay addoonsadeen. Oo markaa waxaad ogaan doontaan in Rabbigu i soo diray. ⁷⁴ Magaalada Siyoonay, hees, oo reyre, waayo, hadda waxaan ku imanayaa inaan dhexd jooga, ayaa Rabbigu leeyahay. ⁷⁵ Oo maalin-kaas quruumo badan baa Rabbiga u soo jeedin doona. Oo iyagu waxay ahaan doonaan dadkiisa, oo dhexdaaday joogi doonaan. Markaasaa ogaan doontaan in Rabbiga Saba'ood ii soo kiin diray. ⁷⁶ Rabbigu wuu han-tiyo doona dadka Yahuudah oo qaybtooda ku ah dalka quduuska ah,

oo Veruusadaleenna wuxuu ka dhigi doonaa mid uu doortay. (Sekariyaah 2:10-16 ,
11JJB: qormada 1211 / 111211) aayadaha waxay ku taaban yihiin Sekariyaah 2:5-
12)

Dhaqdhaqaaqyada diiniga ah iyo kuwa isku diimaha ah ee Qaramada Midoobay,
Jalican-ka, baratestaan badan, iyo haggaa miyeyaaasha Urudakka Bari ay kor u
qaadayaan si cad Baybalku waa u cambaarayay oo waa in aan la dhiirigelin. Ciise
wuxuu ka digay kuwa *sheegantaya* intay raacayan isaga oo 'kuwa badan khiyaanayn doona'
(Maatayns 24:4-5). Ecumenism badan ayaa la xidhiidha 'faraskii cad' ee Muujintii 5: 1-2
(oo aan ahayn Ciise) iyo dhilla Muujintii 11.

Sida Sekariyas, Rasuul Bawlos wuxuu ka soo baray in midnimada runta ah ee rumaysadka
aysan dhici doonin ilaa w/Ciise soo noqda ka dib:

⁷³ ilaa aynu dhammaan teen ku wada midawna rumaysadka iyo aqoonta. *Jhilkka*
l'alah, oo aynu samayno ninka kaamilka ah oo si buuxda ugu bislaanaya *Maasiwa*
qudhiisa. (Efesus 4:13 , 11JJB)

Kuwa aaminsan midnimadani waxay timaaddaa ka hor soo laabashada Ciise waa khalad.
Dhab ahaantii, markuu Ciise soo noqda, waa inuu burburiyaa midnimada quruumaha isaga
ka gees ah:

⁷⁴ Markaasaa mala'igtii taddabaad ayaa ka dhawaa jisay, oo waxaa samada
laga maqalay cadad, iyagoo leh, Baqar-onyadii dunidu waxay noqotay
baqar-onyadii Rabbigeenna iyo Maasiwiisa, oo isna baqar buu ahaan doonaa
weliigiis iyo weliigiis. ⁷⁵ Markaasaa afar iyo labaatan kii nday oo l'alah har-tiisa
fadhiiyey intay sujuudeen ayay dhulka ku taabteen wejigaada iyagoo l'alah
caabudaya ⁷⁶ oo waxay ku yidhaahdeen, Rabbiiyow l'alaha Qaadiinka ahaa,
waxannu kugu mahad naqaynna. Adigoo qaadanaya xooggaga weyn oo
bilaa baya baqar-onyadaada. ⁷⁷ Quruumihii way buuqeen, oo haatan waxaa la
gaadhay walh-tigii aad aargudi lahaydeen, oo kuwii dhintayna la xukumi lahaa,
iyo nebiyada addoommadaada ah, iyo quduusiinta, iyo kuwa magacaaga ka

caabsada, yar iyo weynba, si loo abaalguda. . Waxaa la gaaray waqtigii la baabi'in lahaa kuwa dhulka baabbi'in lahaa. (Muujintii 19:15-18 , 11J3)

^{19:15} Uu haddana waxaan maqalay wax u eg cadkii dad badan oo u eg sanqadhii badda ama unkad weyn, oo waxay ku yidhaahdeen, Halbeeluuay. Baqortooyadii Rabbiga Naahaynna ah oo Naadinka ah way bilaabatay; . . . ¹⁹ Markaasaa ankaay bahalkii iyo baqortadii dunida oo dhan iyo ciidamaddoodii oo isu soo wada ururay inay la dirirayan kii fuushanaya iyo ciidankiisii. ²⁰ Laakiin bahalkii waa la maxbuusiyey, isaga iyo nebigii beenka ahaa oo cajaca'ibyada ku sameeyey bahalkii aawadiis, oo ay khiyaaneeyeen kuwii aydiga ku caasiyoobay calaamadii bahalka iyo kuwii caabuday sanamkiisa. Labadan iyagoo noolnool ayaa lagu dhax tuuray baddii dabka ahayd oo bataruud ahayd oo ualaysay . ²¹ Uu intii kate oo dhan waxaa lagu dilay seefii kii fuushanaya oo afkiisa ka soo baxday, oo haadadii oo dhammuna hilibkoodii bay ku wada dhergeen. . . ^{21:4} Markaasaa ankaay carshiyo ay ku fadhiiisteen, oo waxaa karkooda la siiyey amar ay wax ku wukumaan. Waxaan ankaay nafteii kuwii maddama looga gooyay inay Ciise u markhaati fureen iyo inay ereyga Naah ku waadiyeen, iyo kuwii diiday inay caabuday bahalkii ama sanamkiisii, oo aan aqbalin calaamadda wejigooda ama gaarhooda; way soo noolaydeen, oo kun sannadood ayay Masix wax la wukumayeen. (Muujintii 19:15 , 19-21; 20:4, 11J3)

U fiirsu in Ciise uu ku qasbanayn doono inuu baabi'yo ciidamada adduunka ee isaga ka gees ah. Markaas isaga iyo quduusiinta ayaa wukumi doonaa. Taasi waa marka ay jiri doonto midnimada saxda ah ee iimaanka. Masix darrase, qaar badan ayaa dhegaysan doonaa adeegayayal been ah oo wanaag u muuqda, laakiin aan ahayn, sidii Rasuul Bawlas uga digay (2 Korintus 11:14-15). Haddii wax badan ay si dhab ah u fahmi lahayeen. Hitaabka Quduuska ah iyo injiilka Baqortooyada Naah wax yar baa la dagayllami lahaa Ciise.

7. Molema ucha ru'ana hokhalisa

[In kasta oo aadanuhu ay jecel yihiin inay u maleeyaan inaan aad u caqli badan nahay, waxaa jira xaddidyo fahamkeenna, haddana [Laah 'fahmiisu waa mid aan dhammaad lahayn' (Sabuuradii 147:5).

[Aasi waa sababta ay u qaadan doonto faragelinta [Laah si loo hagaajiyo meerahan.

[In kasta oo qaar badan ay aaminsan yihiin [Laah, in'ta badan aadanuhu ma rabtaan inay u noolaadaan siduu *run'ii* faray. U fiirso kuwan soo socda:

Wuu ku eysay waxa wa'aagsan: Uu ba! maxaa Rabbigu ka doonayaa, inaad kaqniho samaysa, oo aad naqariista jecel'aha oo aad si hoosaysa [Laah'aga ula socotid mooyane? (Miik'ah 6:4)

[In si khushuc *leh laala sacda* [Laah maaha wax aadanuhu si dhab ah u rabay inuu sameeyo. Laga soo bilaabo walx'igii Aadan iyo Raawa (Bilawgii 3: 1-5), aadanuhu waxay doorteen inay isku hall'eeyaan naf'tooda iyo mudhaanta, oo ka sameeya kan [Laah, inkastoo amarradiisa (Baxniintii 21: 3-11).

Ki'taabka Maahmaahyadu waxa uu dhigayaa:

Rabbigaaga oo dhan Rabbiga ku aamin, Uu waxgarashadaadana ha isku hallayn. Jidadkaaga oo dhan isaga ku qir, Uu isna waddooyinkaaga wuu taasiin doonaa. ¹
[Indhahaaga caqli ha ku yeelanina: Rabbiga ka cabsa oo xumanta ka fogaw. (Maahmaahyadii 3:5-7)

Haddana, dadka badiddad si dhab ah uguna kalsoonaa doonaa [Laahay qulub'tooda oo dhan ama ma sugi doonaa inuu isagu taasiyo ta'allaaboyinkooda. Kuwa badan baa waxay yidhaahdaan waxay samayn doonaa waxa [Laah doonayo, laakiin ma sameeyaan. Bani'aadanka waxaa khiyaaneeyey Shaydaanku (Muujintii 29) oo waxay u dhaceen damacyada dunida oo dhan iyo 'kibirka nalasha' (1 Yuusufka 2:15).

Siidaa darateed, qaar badan ayaa la yimid dhacqankooda diineed iyo dawladu cilmaani ah, sababta ah waxay u maleynayaan inay ugu aqsoon badan yihiin. Si kastaba ha ahaatee, kama ay taabad keeni doonaan (cf. Yereemyah 17:23).

[Taasi waa sababta aadanuhu ugu baahan yahay Buqortooyada [Iaah (cf. Mataayns 24:21-22).

Bal u fiirsada barakada

Mid ka mid ah udhaahyada taxanaha ahaa ee sida aadka ah loo garanayey ee Ciise bixiyey waxa ka mid ahaa ammaanata, kuwaas oo uu ku sheegay *wacdigiiisii Buur Gaytuun*.

Bal u fiirso qaar ka mid ah wuxuu yidhi:

³ Waxaa barakaysan kuwa kagga ruuxa ka masaxiiniin ah, Waxaayna , buqortooyada jannada iyagaa leh. ⁴ Waxaa barakaysan kuwa baraarfa, waxaayna , waa la qalbiqabawjin doonaa. ⁵ Waxaa barakaysan kuwa camal qabaw, waxaayna , dhulkay dhaxli doonaan. ⁶ Waxaa barakaysan kuwa waqniimada u gaajaysan oo u harracadsan, waxaayna way dhergi doonaan. ⁷ Waxaa barakaysan kuwa naxariista leh, waxaayna , waa loo naxariisan doonaa. ⁸ Waxaa barakaysan kuwa qalbigaandu dachirka yahay, Waxaayna , [Iaah bay arki doonaan. ⁹ Waxaa barakaysan kuwa nabadda ka shaqeyyaa, waxaayna , waxaa loogu yeedhi doonaa wiilashii [Iaah. ¹⁰ Waxaa barakaysan kuwa waqniimada aawadeed loo silciyo, waxaayna , buqortooyada jannada iyagaa leh. (Mataayns 5:3-10)

Waxay ku jirtaa Buqortooyada [Iaah (cf. Markos 4:31-33), oo inta badan loogu yeero Buqortooyada jannada ee Mataayns (cf. Mataayns 13:31), halkaasoo ballamahaan barakaysan lagu soo fiin doono. Waxay ku jirtaa Buqortooyada [Iaah markii ballanka u soo fiin doono kuwa camalka qabaw inay dhulka dhaxli doonaan, kuwa dachirka ahaa ay arki doonaan [Iaah. Sugi warka wanaagsan ee barakayinka ku jira Buqortooyada [Iaah!

Dartiqaayinka [Iaahay baa taasan

Runtu waxa ay tahay in [laah yahay jacayl (1) Yaasiinada 4: 8,15) [laahna ma aha naxariistiisa. Sharciyada [laah waxay muujinayaan jacaylka [laah iyo deriskeenna (Markas 12:29-31; Yaacqub 2:1-7). Jidadka dunidu waa anaaninimo oo waxay ku dhammataadaan dhimasho (Rooma 8:6).

U fiirso in Baybalku uu eysayo Masiixiyiinta dhabta ah inay dhawraan amarrada:

¹ Ku alla kii rumaysa inuu Ciise yahay Masiixi, [laah buu ka dhashay; ² Taas ayaynu ku garanaynaa inaynu caruurta [laah jecel nahay, goortaynu [laah jecel nahay oo aynu qaynuhnaadiisa ka jinna. ³ Waxa, kanu waa jacaylka [laah, kaasoo ah inaynu qaynuhnaadiisa ka jinna. [ya amarradiisa

cusla . (1) Yaasiinada 5:1-3)

Dhammaan amarrada [laah waa kaqinimo (Sabuuradii 119:112). Jidadkiisu waa daahir (1 Tiitaa 1:5). Masiib darrase, qaar badan ayaa aqbalay naacyada kala duwan ee 'sharci-darrada' mana garanaynaa in Ciise uusan u iman inuu baabi'yo sharciga ama nebiyada, laakiin inuu fuliyo iyaga (Markas 5: 17), isagoo sharcigaaya maacnaahooda dhabta ah oo ka balaadhinaya wax ka badan kuwa badan. fikirka (eysaale Markas 5:21-28). Ciise wuxuu baray in ku alla kii yeela oo bara, waxaana loogu yeedhi doonaa kan weyn boqortooyadii jannada (Markas 5:19)

Baybalku waxa uu barayaa in rumaysadka aan shuqullada lahayn uu meyd yahay (Yaacqub 2:17). Kuwa badan ayaa sheeganaaya inay raacaan Ciise, laakiin run ahaan ee ma rumaysan doonaa waxbaristiisa (Markas 7:21-23) mana dayan doonaa isaga sida ay tahay (cf. 1 Korintaa 13:1). 'Dembiga waa kaadgudubka sharciga' (1 Yaasiinada 3:4, 4:11) oo dhammaan way wada dembaabeen (Rooma 3:23). Si kastaba ha ahaatee, Baybalku wuxuu muujinayaa in naxariistu ay ku guulaysan doonto wukunka (Yaacqub 2:13) sida [laah runtii dadka oo dhan u qarshereyey (cf. Luuka 3:6).

Waxa adanuhu, dariiqayinka Eebbe ka sokow, ma shaqayn doonaa. Boqortooyada kunsannadda, Ciise wuxuu ku wukun doonaa 'ul bir ah' (Muujintii 13:15), oo wanaag ba ka adkaan doonaa sida dadku ugu noolaa doonaa. jidka [laah. **Dhammaan dhibaatayinka**

adduunku way jiraan sababta ah bulshayinka adduunku waxay diidaan inay addeecaan
[raah iyo sharciyiisa]. [Araaikhdu waxay muujinaysaa in aadanuhu aanu awood u lahayn
inuu kaliya dhibaataayinka bulshada:

⁶ Jilqay, in jidhka laga fikirta waa dhimasho, laakiin ruuxa ka fikirta waa nolol
iyo nabad. ⁷ Maaxa yeelay, jidhka kaftanuu waa caadawinno. Jilqay, ma hoos
imanaysa sharciga [raah, mana hoos iman karro. ⁸ Haddaba kuwa jidhka ku dheg
jirta kama farxin karayn [raah. (Ruuxa B: 6-8)

Masiixiyiintu waa inay diiradda saarayaan ruuxa, oo waxaa la siiyaa Ruuxa [raah inay
sidaas sameeyaan wakhtigan (Ruuxa B:9), inkasta oo ay jiraan itaaladarrayinkayada
gaarka ah:

²⁶ Jilqay, walaalayaalaw, waxaad aragtaan yeedhiistiinnii inaan laagu yeedin
kuwo badan oo kagga jidhka xigadda ku leh, ama kuwo kagga badan, ama
kuwo badan oo gabsa ah. ²⁷ Laakiin [raah wuu doortay waxyaalaha
naacasnimada ah ee dunida inuu cebeeyo kuwo xigadda leh; oo [raah wuu
doortay waxyaalaha itaalka daran inuu cebeeyo waxyaalaha waaweyn: ²⁸ Oo
waxyaalaha dunida ugu hooseeya iyo waxyaalaha la quudhsado, [raah baa
doortay iyo waxyaalaha aan jirinba inay baabbi'iyaan waxyaalaha jira, ²⁹ si
aan ninna ugu faanin hortiisa. ³⁰ Laakiin isagaad ku jirtaan Ciise Masiix kan
inoo noqday xigadda kagga [raah, iyo kaqnimada, iyo quduusnanta, iyo
madaxfurashada, ³¹ in sida quran, Hii faanata, Rabbiga ha ku faanta. (1
Korintos 3:26-31)

Masiixiyiintu waa inay ku faanayaan qarshaha [raah! Hadda waxaynu ku saannaa
rumaysad (2 Korintos 5:1), annagoo kor ku eegayna (Kulansay 3:2) rumaysad (Cibraaniyada
3:6). Waxaan ku baraknabi doonnaa xajinta amarrada [raah (Muujintii 22:14).

Jilqay waxay sababta in jidhka Baqortooyada [raah?

Protestants waxay u muuqdaan inay dareemaa in mar ay aqbaaleen Ciise inuu yahay
badbaadiye, inay raadiyeen Baqortooyada [raah. Catholics waxay aaminsan yihiin kuwa

la baabtiisay, xitaa sida dhallaanka, waxay galeen kaniisaddaada sida baqortooyada. Catholics iyo Orthodox bari waxay u muuqdaan inay u maleynayaan in iyada oo loo marayo kartaanada, iwm, ay raadinayaan baqortooyada Naah. Halka Masixiyiintu eahay in la baabtiiso, Greco-Roman-Protestants waxay u muuqdaan inay eegaan adduunka si ay u kalliyaan dhibaatoyinka aadanaha. Waxay u janjeeraan inay diiradda saaraan dhulka (cf. Roma 8:6-8).

Marka hore daanista Baqortooyada Naah (Matayos 6:33) waa inay u ahaato hadaf nolasha Masixiyiinta ah. Hadaafka, ma aha in la eego adduunka katalka, laakiin in la eego Naah iyo jidadiisa. Waxa wanaagsan ee Baqortooyada Naah ayaa noloshena beddelo.

Baybalku wuxuu sheegayaa in Masixiyiintu ay la wukumi daanayaan Ciise, laakiin ma ogtahay in taasi macnaheedu eahay in Masixiyiinta dhabta ah ay si dhab ah u wukumi daanayaan magaaloyinka? Ciise baray:

⁷² Jlin madaxda ah ayaa dal fag tegey inuu baqortooyo soo helo oo soo noqdo.
⁷³ Markaasuu wuxuu u yeedhay taban addoommadiisii ka mid ahaa, oo u dhiibay taban mino, oo ku yidhi, Ku baayacmushateeraya ilaa aan imaadu. ⁷⁴ Laakiinse dadkii magaaladiisii ayaa nebcaday, oo ergo bay u direen, iyagoo leh, daani mayno ninkan inuu baqor noo ahaada.

⁷⁵ Oo waxay noqotay markuu soo noqday oo uu alaabtii qaatay

Baqortooyadii, dabadeed wuxuu ku amray addoommadii uu lacagta u dhiibay in loo yeedho, si uu u agaada nin kaasta intuu ka faa'iiday baayacmushateerka. ⁷⁵ Kii hore ayaa yimid isagoo leh, Macallimow, minahaagii waxaa laga faa'iiday taban mino. ⁷⁶ Oo isna wuxuu ku yidhi, Si wanaagsan baad yeeshay, addaan yahow wanaagsan: Wax yar ayaaad aamin ku ahaydeen, haddaba taban magaalto u sarree. ⁷⁸ Markaasaa kii labaad yimid isagoo leh, Macallimow, minahaagii waxaa laga faa'iiday shan mino. ⁷⁹ Oo isna wuxuu ku yidhi, Adiguna shan magaalto u sarree. (Luukas 19:12-19)

Ha aamin waxa yar oo aad hadda hayso. Masixiyiintu waxay heli doonaan fursad ay ku wukmaan maqaladayaal dhabta ah, baqortooyo dhab ah. Ciise wuxuu ka soo yidhi, 'Abaalkaygu wuu ila jiraa inaan mid kasta u bixiyo sida shuqullaysu yahay' (Muujintii 22:2). [Aah wuxuu leeyahay qarsho (Ayyub 14:15) iyo meel (Yooxanaca 14:2) kuwa si dhab ah isaga uga jawabi doona (Yooxanaca 6:44; Muujintii 17:14). Baqortooyada [Aahay waa dhab oo waxaad naqan kartaa qayb ka mid ah]

Bilawgii 2016, jarmalka *Sayniska* wuxuu lahaa maqal cinwaan tooga dhigay 'Awoodda dadka' oo tilmaamaysa in sirdoonka macna ah iyo isku-ururin ay kalin karaan 'dhibaatoyinka sharka leh' ee soo faad saaray aadanaha. Haddana, maqalku wuu fahmi waayay kumanaan waxay tahay, iska daa sidii loo kalin lahaa.

[Iskaashi, marka laga reebo raaciyadaha hababka runta ah ee [Aah, waa sidii loo fashilin lahaa qarniga 21st^{sidi} ay dib ugu naqan jiray daadadkii weynaa ka dib markii aadanuhu iska kaashadeen dhisiyadaha munaaraddii Baabel (Bilawgii 11: 1-9).

Dhibaatoyinka adduunka ka jira, meelaha sida Bariga Dhexe (in kasta oo la filayo faa'iidooyinka ku meel gaarka ah, tusoole ahaan Daniel 9:27a; 1 [esalonika 5:3), ma kallin doona bini'aadamka - waxaan u baahanahay nabadda Baqortooyada [Aah (Muuca 14: 17).

Dhibaatoyinka argagixisnimada caalamiga ah, in kasta oo la filayo in la hela, ma kallin doona (cf. Yexespeel 2:2) kuwa lagu khiyaanpeyey ee Qaramada Midoobay (cf. Muujintii 12:9) ²⁰¹⁶ waxaan u baahanahay farxad iyo raaxada Baqortooyada [Aah.

Dhibaatoyinka deegaanka laguma kallin doona iskaashi caalami ah, sida quruumaha dunidu ay gacan ka geysan doonaan burburinta dhulka (Muujintii 17:18), laakiin waxaa kallin doona Baqortooyada [Aah.

Arimaha ku saabsan sinada, ilmo iska soo mididda, iyo iibinta kubnaha jidhka bini'aadamka ma kallin doona USA (cf. Muujintii 18:13), laakiin waxaa lagu kallin doona Baqortooyada [Aah.

Deynta baaxadda leh ee UGA, UZ, iyo quruumo kale oo badan ay haystaan laguma kallin doono dillaqalinta caalamiga ah, laakiin ugu dambeyntii (burburtii Jabaqooq 2:5-8) ee Baqortooyada Ilaah.

Jacdhilmada iyo xumadka ma kallin doonto Qaramada Midoobay - waxaynu u baahanahay Baqortooyada Ilaahay. [Sika hor imaadka diineed run ahaantii laguma kallin doono dhac-dhacqaaq diineed-diiineed kasta oo ku heshiyya badbaadada marka laga reebo Ciise runta ah ee Hitaabka Quduuska ah. Dembigu waa dhibka adduunka ka jira, taas aawadeed, waxaan u baahanahay allabarigii Ciise iyo soo laabashadiisa Baqortooyada Ilaah. Sayniska caafimaadka casriga ahi ma hayo dhammaan jawabaha caafimaadka bini'aadamka - waxaan u baahanahay Baqortooyada Ilaah.

Arimaha gacjada lagu kallin maayo noolaha hidda-sidaha wax laga beddelay kuwaas oo qaybo ka mid ah adduunka gelinaya khatarta macaluul sababta oo ah wax-soo-saaraka dalagga oo dhici kara - waxaan u baahanahay Baqortooyada Ilaah.

Saboolnimada baaxadda leh ee ka jirta qaybo ka mid ah Afrika, Aasiya, iyo meelo kale, iyadoo laga faa'iidaystaan wakhtiiga ugu dambeyna 'Baabuloon' (cf. Muujintii 18:1-19), ma kallin doonto dhibaatada faqriga-waxaan u baahanahay Baqortooyada Ilaah. Fikradda ah, Ciise ka saktaw, bini-aadmigu wuxuu keeni karaa utopia 'kiligan sharka leh' waa injiil been ah (Galatiya 3:3-10).

Marxaladda kun-sano ee Baqortooyada Ilaahay waa baqortooyo dhab ah oo lagu dhisi doono dhulka. Waxay ku salaysan doontaa shuruudda jacaylka ee Eebbe iyo Ilaaha jecel ee haggacamiye. Quduusinta waxay Macsiix la talin doonaa kun sano (Muujintii 5:10: 20:4-5). Baqortooyadan waxaa ku jiri doona kuwa run ahaantii ku jira Haniisadda Ilaah, laakiin Qamintu ma sheegayo in Baqortooyada Ilaah dhab ahaantii tahay Haniisadda (Hataaliga ama haddii kale). Haniisadda Roma waxay ka soo horjeedaatay waxbarista kun-sannadii, ka dibna waxay si xoog leh uga soo horjeedaatay fariinta injiilka ee Baybalka marka aynu ku sii dhawanno dhammaadka. Tani waxay u badan tahay inay heli doonto daboalid warbaahineed oo muhiim ah taasoo caawin karta buuxinta Macayus 24:14.

Tukupay phasinpin Diospa Reinanqa kanqa Diosmantha hanaq pachamantha uraykamaq Masq Jerusalm (Apocalipsis 2:2). Manam mana chanin ruwaykunataq kanqa achu, manam llakikuyqa kanqa achu, manam wamay achu kanqa.

Diospa Reinanmantha allin willakuykunata predicay entendeypas ancha importanten Bibliapi awpa Rimankuypi qillaqkunam chaymantha yachachirqaku. Jesus, Pablo, Juan ima chaymantha yachachirkakuna Masq Testamentomantha hawapi kawsaq aswan awpaq cristiano sermanmi chaymantha yachachirqan. Iskay kaq siglo qallariy pin Policarpo hinallataq Melito hina cristiano unallikuna chaymantha yachachirqanku. Naqayku Diospa Iglesia Continua nisqapi kunanmi yachachiyku. Yuyarisun Diospa Reinanmantha awpaq kaq yachachikuy kasqanmantha, chaymanthan Biblia rikuchin Jesuspa predicasqan Mar. 1:3. Chaymanthapas kawsarimpusqanku qhepaman willasqanmi karqan (Hech. 1:3) chaytan cristianoakuna awpaqta masthananku (Mateo 1:3). 5:33 nisqanman hina.

Evangelioqa manan Jesuspa kawsayninmantha wamayninmanthawanllachu. Jesuspa qatikuyninkunapiwan yachachisqanku evangelio mantha astawanqa rimaqmi Diospa gobiernan chayamunammantha. Reinanmantha allin willakuykunapiqa Cristowan qespikuymi kashan, ichaqa runakunataq gobiernankunataq tukukuyninmantha yachachiy pas (Apocalipsis 1:5).

Yuyariy, Jesusqa yachachirqanmi puchukay mana chayamunanta, Diospa gobiernanmantha allin willakuykunata kay pachaman willasqa kanankama, liw suyukunaman tescigo kananpaq (Mateo 24:14). Hinaspapas chay predicayqa kunanmi pasashan.

Allin willakuyqa kaymi: Diospa Reinanmi runakunapa sasachakuyinkunata allichanqa. Chaymanpas yaqa llapankun MAJAJI yanapayta munankuchu, nitay uyariyta munankuchu, nitaymi munankuchu chiqap kasqanthe creyeta. Diospa Reinanqa wiaypaqmi (Mateo 5:33), kay pachataq chinkapushan (1 Corintios 7:31).

Diospa Reinanmantha cheqay evangeliotha willakuyqa, Diospa Iglesia Continua nisqapi kaqkunam ancha tapuni qhawarinchis. Kallpanchakunchikmi Bibliapa tukuy yachachisqankunata yachachinapaq (Mateo 28:19-20), Diospa Gobiernanmanthapas (

CCQGABTA Gebaka sena se shebane le Asia.

CCQGLN E hāngai ana tēnei pae ki te hunga o Te Indian heritage.

CCQGEU Hierdie webwerf is gerig op Europa.

CCQGNZ Gebaka sena se tebisitsoe New Zealand le ba bang ba nang le semela sa batho ba Brihāni.

CCQGDRE Hāinei te paeukutuku matua o te *Jaanā in lagu caawiya soo celintā*. Dit dien mense op alle vastelande. Dit bevat artikels, skakels en video's.

CCQGCANADCA Gebaka sena se tebisitsoe batho ba Canada.

CCQGAfricARDG E pa ana tenei ki Ilga Tangata o Awherika.

CCQLDDE9 la Continuaci^on de la Iglesia de Dios. Dit is die Spaanse taalwebwerf vir die *Jaanā in lagu caawiya soo celintā*.

PNUJDPH Patulay na Iglesia ng Diyos. Ena ke sebaka sa marang-rang sa Philippines *Jaanā in lagu caawiya soo celintā*. He mōhihihi i rāta i te reu ingarīhi me Te Tagalog.

Nuus- en geskiedeniswebwerwe

COGWRITERCOM Gebaka sena sa marang-rang ke sesebelisoa se sehula sa phatlalatsa 'me se na le litaba, lithuta, lingalilaeng 'sa nalane, livideo le linetha 'sa baparafeta.

CHURCHHISTORYBOOKS.COM He paeukutuku ngawari tenei ki te mahara ki nga tuhinga me nga karera na te hitari o te hahi.

BIBLENEWSPROPHECYNET Dit is 'n aanlyn radioweberf wat nuus en Bybelse onderwerpe dek.

Likanale 'sa Iideo 'sa YouTube le BitChute bakeng sa Lithera le Lipuisano

BibleNewsProphecy hangere. COG preek video's.

CCQGAfrica hangere. Melatsoa ea COG ka lipua 'sa Afrika.

CCQGAntimations hangere ki te whakaaaka i ngā āhuatanga o ngā Whakapano Karaitiana.

CCQGSermoes hangere het bondskappe in die Spaanse taal.

ContinuingCOG hangere. Lithera 'sa video 'sa COG.

Ha te whakaahua e whakaaau ana i raro ake nei etahi o nga pereki e tōe ana (me etahi taapiri i nuri mai) o te whare i Hiruharanga i etahi wa e mahitaitia ana ka te Cenacle, engari he pai ake te karera ka te Hahi A te Aua i runga i Te Maunga o Te Hauauru o Hiruharanga (e kīta nei Ha Me. Hiona):

Daar word geglo dat dit die plek was van misken die vroegste werklike Christelike kerkgebou. 'n Gebou waarin Jesus se 'evangelie van die Koninkryk van God' verkondig sou word. Dit was 'n gebou in Jerusalem wat onderrig gegee het magaaladate wuxuu dadka ku waadiyey.

Ka lebaka lena le rana re lebaka Mulima re sa phele, habane - Iona, barab'esa, le bile balaeeli ba liphuthaha esa Mulima ese Judea e leng ha Kreste Jesu. ( ) Bathesalanika 2:13-14)

La lwele ka tluhafala tumelo e e abetsweng baishopei gangwe fela. (Juda 3)

A re ha bana (Jesu): ✠E ka khana ke balelle meese e meng ✠musu wa Mulima, habane ke raneisane hana✠ (Luka 4:43)

Le npe le balele musu wa Madina, nne naha esea esahle le tla di ekeleeswa ye ts'abe, mahlaeswana, habane ha khahlilae ke Maat ✠a Iona ha le fa ✠musu (Luka 22:31-32)

Mme Evangelii ena ya musu e tla balelwa lefatsheng lahle, e be bapaki ha ditshaba esahle: (Mathewu 24:14)